

Overordnet analyse og Plan for forvaltningsrevisjon 2012-2016

Tønsberg kommune

Informasjonen som fremkommer er ikke verifisert og det må ytterligere undersøkelser til for å kunne bekrefte om de forhold som er beskrevet medfører riktighet. Informasjonen må derfor ikke benyttes til andre formål enn tiltenkt.

Februar 2012

Innhold

Del 1 – Innledning	4
1 Om dokumentet	5
1.1 Leserveiledning	5
2 Forvaltningsrevisjon	5
2.1 Plan for forvaltningsrevisjon.....	6
2.2 Overordnet risiko- og vesentlighetsvurdering	6
2.3 Metode	6
2.3.1 Dokumentanalyse	6
2.3.2 Statistikk.....	6
2.3.3 Intervju	7
2.3.4 Elektronisk spørreundersøkelse	7
2.3.5 Prosessmøter med kontrollutvalget	7
Del 2 - analysegrunnlag	8
3 Administrasjon og organisasjon	9
3.1 Organisasjon	9
3.1.1 Servicesenteret	10
3.2 Internkontroll og virksomhetsstyring	10
3.2.1 Utredning, vedtaksoppfølging og saksbehandling.....	11
3.2.2 Innkjøp og salg	11
3.2.3 Etikk og organisasjonskultur	12
3.3 Finansielle nøkkeltall.....	12
3.4 Informasjonsteknologi	13
4 Oppvekst og kultur	14
4.1 Barnehage.....	14
4.2 Grunnskole.....	16
4.3 Kultur	18
5 Helse og sosial	20
5.1 Kommnehelse	20
5.1.1 Legevakt	21
5.1.2 Individuell plan	21
5.1.3 Saksbehandling	21
5.1.4 Samhandlingsreform.....	22
5.1.5 Boligforvaltning	22
5.1.6 Overgang 18-23 år.....	22
5.1.7 Brukerstyrt personlig assistanse (BPA)	22
5.2 Pleie og omsorg	23
5.3 Psykisk helsevern	25
5.4 Rusomsorg.....	25
5.5 Sosialtjenesten.....	26
5.6 NAV	27
5.7 Barnevern.....	27
6 Kommunal utvikling og teknisk sektor	29
6.1.1 Vedlikehold	32
6.1.2 Bydrift.....	32
6.2 Areal, plan og bygg	32
6.2.1 Saksbehandling og service	33
6.2.2 Jordvern	34
6.2.3 Selvkost	34
6.3 Miljø og Samfunn	34
6.3.1 Klima	34

6.3.2	Beredskap.....	34
6.4	Befolkningsutvikling og næringsutvikling	35
6.4.1	By- og næringsutvikling	36
7	Gjennomførte forvaltningsrevisjoner 2008-2011	37
8	Planlagte tilsyn	37
Del 3 – Risikoanalyse.....		38
9	Risikoanalyse.....	39
9.1	Administrasjon og organisasjon.....	39
9.2	Oppvekst og kultur	41
9.3	Helse og sosial.....	42
9.4	Kommunal utvikling og teknisk sektor.....	44
Del 4 – Forvaltningsrevisjonsprosjekter		46
10	Forslag til forvaltningsrevisjonsprosjekt i Tønsberg kommune 2012-2016.....	47
10.1	Prosjekter som er kategorisert som høy risiko.....	47
10.2	Andre prosjekter.....	48

Del 1 - Innledning

1 Om dokumentet

Dette dokumentet inneholder grunnlaget for den overordnede analysen i forbindelse med utarbeidelse av plan for forvaltningsrevisjon i Tønsberg kommune.

1.1 Leserveiledning

Forvaltningsrevisjon, plan for forvaltningsrevisjon og fremgangsmåten som er brukt for å utarbeide den overordnede analysen er presentert i del 1.

I del 2 presenteres innsamlet informasjon om kommunens virksomhetsområder. Dette vil danne grunnlaget for risikoanalysen.

I del 3 blir risikoanalysen presentert. Analysen danner utgangspunkt for forslag til ulike forvaltningsrevisjonsprosjekt.

I del 4 blir forslag til forvaltningsrevisjonsprosjekt presentert i uprioritert rekkefølge basert på de risikoer som er identifisert.

2 Forvaltningsrevisjon

Forvaltningsrevisjon er systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets vedtak og forutsetninger, herunder å:

- vurdere om forvaltningen bruker ressurser til å løse oppgaver som samsvarer med kommunestyrets vedtak og forutsetninger
- vurdere om forvaltningens ressursbruk og virkemidler er effektive i forhold til målene som er satt på området
- vurdere om regelverket etterleves
- vurdere om forvaltningens styringsverktøy og virkemidler er hensiktsmessige
- vurdere om beslutningsgrunnlaget fra administrasjonen til de politiske organer samsvarer med offentlige utredningskrav
- vurdere om resultatene i tjenesteproduksjonen er i tråd med kommunestyrets forutsetninger og/eller om resultatene for virksomheten er nådd¹

Kontrollutvalget skal påse at virksomheten årlig blir gjenstand for forvaltningsrevisjon, og er ansvarlig for å bestille forvaltningsrevisjon.

---

¹Forvaltningsrevisjon er regulert i forskrift om revisjon av kommuner § 7. Se også <http://www.revisorforeningen.no/a9497096/forvaltningsrevisjon>

2.1 Plan for forvaltningsrevisjon

Hvilke forvaltningsrevisjonsprosjekter kommunen ønsker å gjennomføre skal fremkomme i en plan for forvaltningsrevisjon. I forskrift om kontrollutvalg går følgende frem:

”Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret eller fylkestinget er konstituert, utarbeide en plan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon. Planen vedtas av kommunestyret, som kan delegere til kontrollutvalget å foreta endringer i planperioden.”²

2.2 Overordnet risiko- og vesentlighetsvurdering

Det er et krav om at planen skal være basert på en overordnet risiko- og vesentlighetsvurdering:

”Planen skal baseres på en overordnet analyse av kommunens eller fylkeskommunens virksomhet ut fra risiko- og vesentlighetsvurderinger, med sikte på å identifisere behovet for forvaltningsrevisjon på de ulike sektorer og virksomheter.”

Formålet med den overordnede analysen er å fremskaffe relevant informasjon om kommunens virksomhet, slik at det er mulig for kontrollutvalget å utarbeide en plan for forvaltningsrevisjon og å prioritere mellom ulike områder hvor det kan være aktuelt å gjennomføre forvaltningsrevisjon.

Den overordnede analysen skal avdekke indikasjoner på avvik eller sårbare områder i forvaltningen, sett i forhold til regelverk, politiske mål og vedtak. I denne sammenhengen viser ”risiko” til sannsynligheten for og konsekvensene av at det kan forekomme avvik fra for eksempel regelverk, mål, vedtak og andre føringer som kommunen har satt for virksomheten. Risiko må vurderes innenfor alle kommunens tjenesteområder. På bakgrunn av risikoanalysen vil det utarbeides forslag til forvaltningsrevisjonsprosjekter, og kontrollutvalget må skjønnsmessig vurdere de ulike områdene opp mot hverandre, og avgjøre hvilke områder de mener det er mest vesentlig å undersøke.³

2.3 Metode

2.3.1 Dokumentanalyse

Det har blitt benyttet informasjon fra kommunens årsregnskap, budsjett og økonomiplan, i tillegg til informasjon fra hjemmesidene til Tønsberg kommune. I tillegg har det blitt benyttet informasjon fra gjennomførte tilsyn med ulike tjenesteområder i kommunen.

2.3.2 Statistikk

Offentlig statistikk er først og fremst hentet fra KOSTRA, og viser tall fra alle tjenesteområdene som blir gjennomgått i analysen. For å få et førsteinntrykk av de utfordringer en kommune står overfor er det viktig å kunne foreta en sammenligning av kommunen med andre kommuner. KOSTRA gir mulighet for å sammenligne tall som gjelder for kommunen med landsgjennomsnittet, fylkesgjennomsnittet og tall fra den respektive kommunens kommunegruppe. For denne analysens formål er det mest hensiktsmessig å sammenligne tall fra kommunen med gjennomsnittstallene for kommunegruppe 13

²Forskrift om kontrollutvalg i kommuner og fylkeskommuner § 10

³ For en nærmere presentasjon av overordnet analyse, se ”Kontrollutvalgsboken” (KRD, 2011) kapittel 6 (tilgjengelig på http://www.regjeringen.no/nb/dep/krd/dok/veiledninger_brosjyrer.html?id=2129)

som Tønsberg tilhører. Kommegruppen inneholder foruten Tønsberg også 43 andre kommuner som alle er store kommuner utenom de fire største byene i landet.

Det er også benyttet tall fra skoleporten.no, som et grunnlag for å vurdere resultater fra skolene.

2.3.3 Intervju

Vi gjennomførte intervju med et utvalg av politiske ledere og administrative ledere i kommunen. Intervjuene hadde fokus både på generelle utfordringer kommunen står overfor og særskilte utfordringer innen hver enkelt leder sitt fagområde.

2.3.4 Elektronisk spørreundersøkelse

Fra 14.12.2011 til 27.01.2012 ble det gjennomført en elektronisk spørreundersøkelse for administrative ledere i kommunen. Denne spørreundersøkelsen tok sikte på å avdekke hvilke risikoer den enkelte leder kunne identifisere innen sitt område. 63 % av de spurte svarte på undersøkelsen.

2.3.5 Prosessmøter med kontrollutvalget

Innledningsvis i prosessen ble det gjennomført et **risikospill i** kontrollutvalget med en systematisk kartlegging av risikoer fordelt etter sektor. Denne informasjonen har siden gått inn som en del av datagrunnlaget for rapporten.

Informasjonsgrunnlaget fra gjennomgangen av dokument/kvantitativ materiale, risikospill, elektronisk spørreundersøkelse og intervju er systematisk analysert i dette analysegrunnlaget. Dette dokumentet er fremlagt for kontrollutvalget og skal danne grunnlaget for en vurdering av vesentlighet og kontrollutvalgets prioritering av hvilke forvaltningsrevisjonsprosjekt utvalget ønsker skal inngå i den endelige planen. Dette vil skje i prosessmøte II som gjennomføres 07.02.2012.

Del 2 - analysegrunnlag

3 Administrasjon og organisasjon

3.1 Organisasjon

Tønsberg kommunes administrasjon er organisert etter tonivåmodellen, hvor for tiden 36 virksomheter og syv fagenheter er direkte underlagt, og rapporterer til, rådmannen⁴.

Det går fram av kommunen hjemmesider at *kommunens øverste ledernivå består av rådmann og to kommunaldirektører. Disse tre fungerer som en samlet og kompletterende ledergruppe med et svært omfattende spenn av oppgaver i forhold til kommunens virksomheter og tjenesteproduksjon. Direktørene er rådmannens kontaktpunkt mot 36 virksomhetsledere og syv fagenheter med selvstendig ansvar innenfor sine respektive virksomheter.*

Det går videre fram at Tønsberg kommunes desentraliserte tonivåmodell kjennetegnes ved:

- balansert målstyring (fokusområdene økonomi, interne prosesser og rutiner, medarbeidere, brukere og læring/fornyelse)
- utstrakt delegering av beslutningsmyndighet og tjenesteproduksjon
- nærhet til og fokus på innbyggerne og
- definert lederansvar for resultater og årlige lederavtaler.

Tønsberg kommune har følgende syv fagenheter:

- Fagenhet miljø og samfunn - *miljø, klima, samfunn, SLT, kirke, beredskap og eiendom*
- Fagenhet kultur og idrett - *kultur, idrett og kulturskolen*
- Fagenhet HR/personal - *HR-strategi, personalpolitikk, lønn/sykepenges/pensjon, personalforvaltning, lederstøtte, HMS, IA-avtalen og sykefravær*
- Fagenhet helse og omsorg - *forvaltning helse og sosialsaker, kommuneoverlege, legetjeneste, fengselshelsetjeneste og legevakt*
- Fagenhet oppvekst - *barnehage og skole*
- Fagenhet økonomi - *budsjett, regnskap, finansforvaltning, innkjøp, juridisk, pensjon/forsikring og skatt*
- Fagenhet kommunikasjon - *IKT, informasjon, internett, intranett, fellestjenester, politisk sekretariat og servicesenter*

Rådmannens ledergruppe har oppfølgingsansvaret for virksomheter og fagenheter.

Av KOSTRA går det fram at kommunen sine netto driftsutgifter til administrasjon, styring, fellesutgifter i prosent av totale netto driftsutgifter ligger på 7,5 % i 2010. Dette er lavere enn i 2009, men høyere enn 2008. Det går videre fram at Tønsberg kommune de tre siste årene i snitt har hatt netto driftsutgifter til styring og fellesutgifter i prosent av driftsbudsjettet som ligger rett i overkant av gjennomsnittet for kommunegruppe 13 (7,6% mot 7,3%).

---

⁴ Informasjonen i det følgende er hentet fra Tønsberg kommunes hjemmesider, www.tonsberg.kommune.no

	Tønsberg			Gj.snitt kommunegruppe 13		
	2010	2009	2008	2010	2009	2008
Netto driftsutg, adm, styring, fellesutg, i % av totale netto driftsutg	7,5	8,9	6,4	7,1	7,8	7,1

I datagrunnlaget viser flere til at risikoen ved en to-nivå modell med relativt autonome virksomheter er at en ikke får til tilstrekkelig grad av god samhandling på tvers av de ulike tjenesteområdene. Det blir vist til at ledergruppen er liten og det er i liten grad en overgripende administrasjon. Hver leder har ansvar for sitt område og det er få felles fora for samhandling.

Dette kan være en spesiell risiko for områder hvor samhandling på tvers er viktig. Helse og omsorg blir trukket frem som et risikoområde knyttet til behov for god koordinering og samhandling. Det fremkommer samtidig at det er iverksatt grep for å bedre koordineringen ved at de skal gjennomføre et omorganiseringsprosjekt (jf. tildelingskontor). Dette har også sammenheng med samhandlingsreformen, økonomiske utfordringer mv. Resultatet av omorganiseringen vil være bedre koordinering og tydelig ledelse av sektoren. 1. jan 2013 skal fullstendig ny organisering være på plass.

3.1.1 Servicesenteret

Servicesenteret blir opplevd som et viktig kontaktpunkt mellom kommunen og innbyggerne, og senteret er i stor grad med på å forme oppfatningen av kommunen blant innbyggerne. Det stilles derfor spørsmål om hvordan servicesenteret ivaretar dette ansvaret og om det gir innbyggerne den profesjonelle service som kan forventes. Servicesenteret blir derfor fremhevet som et risikoområde.

3.2 Internkontroll og virksomhetsstyring

Av årsmeldingen 2010 går det fram at et helhetlig HMS-system skal forebygge ulykker og helseskader. Prosjektet "Nytt styringssystem" har en arbeidsgruppe hvor mandatet er å komme med kravspesifikasjon til et nytt HMS-system for kommunen. Virksomhetene kartlegger egne risikoområder og utarbeider en strategi for å håndtere eventuelle kriser. Nytt elektronisk avvikssystem er utarbeidet og vil bli iverksatt i løpet av våren 2011.⁵

I undersøkelsen fremkommer det flere spørsmål knyttet til kommunens styringssystem og system for internkontroll. Flere peker på at kommunen har svært mange (kanskje for mange) mål og at fokuset er på å følge opp disse målene. I følge flere er det ikke etablert et tilstrekkelig system for internkontroll, og at regelverket for internkontroll blir ikke overholdt på alle områder.

Flere viser til at det er en risiko i forhold til å sikre kvalitet på alle områder ved at kommunen ikke har gode nok internkontrollsystemer som sikrer god oppfølging av prosedyrer og regelverk på enkelte områder. Det er for stort fokus på resultater, mens kommunen mangler gode system, prosedyrer og rutiner for oppfølging og kontroll. Blant annet blir det påpekt at kommunen ikke har et tilfredsstillende system for avviksregistrering.

Blant annet vises det i spørreundersøkelsen til at rettsregler knyttet til flere områder ikke blir etterlevd slik som internkontrollforskrift, offentlighetsloven, barnevern, opplæringslovens bestemmelser om

⁵ Tønsberg kommune, Årsmelding Tønsberg kommune 2010, s. 123-124.

gruppestørrelse. Årsakene som blir pekt på er blant annet mangel på hensiktsmessig verktøy slik som et internkontrollsystem, manglende kapasitet, forankring og kunnskap, og økonomi.

Dette er forhold som skal fanges opp i et internkontrollsystem. Samtidig blir det påpekt at kommunen jobber med å få implementert et internkontroll- og kvalitetssikringssystem som skal basere seg mer på risiko- og sårbarhetsanalyse. Dette inkluderer et elektronisk system for avviksregistrering. Det blir i den forbindelse vist til at det kunne vært interessant med en forvaltningsrevisjon om et par år for å se om de har klart å etablere et tilfredsstillende internkontrollsystem.

3.2.1 Utredning, vedtaksoppfølging og saksbehandling

I undersøkelsen fremkommer det også spørsmål knyttet til om kommunen har tilstrekkelig utredningskompetanse og -kapasitet. Det uttrykkes at manglende utredningskompetanse kan medføre problemer knyttet til saksutredningen og styring av virksomheten. Blant annet blir det påpekt behov for beslutningsstøtte knyttet til for eksempel samfunnsutvikling, ROS, folkehelse mv.

Det blir nå satt i gang et større organisasjonsprosjekt hvor man skal styrke fagstab/støtteenhetsfunksjonene tilknyttet rådmannen. Dette skal forbedre utrednings- og saksbehandlerkapasiteten knyttet til store hendelser, juridisk kompetanse, kvalitetsutvikling, analyse og internkontroll.

Det blir også påpekt risiko knyttet til saksbehandlingskapasitet og rutiner. Det blir vist til at risikoen er størst innenfor tildeling av helse- og sosialtjenester. PP-tjenesten har et mindre omfang av tildelinger, men det er samme risikoen her.

Generelt blir det også påpekt at det kan være en utfordring at det eksisterer forskjellige fagsystemer som ikke lett lar seg integrere. Dette får konsekvenser i form av treg saksgang og manuelle arbeidsprosesser som øker fare for feil.

Det blir også vist til at offentlighetsloven ikke blir ikke etterlevd i tilstrekkelig grad. Årsaken er et stort og økende omfang av e-post, samt at tidspress fører til «den enkle løsning».

Det ble i 2011 gjennomført en forvaltningsrevisjon som bl.a. påpekte forbedringspotensial knyttet til sak-/arkiv-funksjoner og rutiner knyttet til offentlighet i saksbehandlingen.

Et tiltak for å bedre saksbehandlingsrutiner er omorganiseringen som er i gang hvor de skal samle all tildeling av tjenester i en tildelingsenhet. Formålet med denne omorganiseringen er at man skal bli mer profesjonelle, og gjøre de riktige vedtakene både når det gjelder omfang og ifht forvaltningsloven.

I tillegg til utredningskompetanse og saksbehandling blir det også stilt spørsmål ved om det er tilstrekkelig prosedyrer for vedtaksoppfølging både i forhold til gjennomføring og rapportering.

3.2.2 Innkjøp og salg

Innkjøp blir generelt trukket frem i undersøkelsen som et område hvor det foreligger risiko, både fordi det kan være store beløp involvert og fordi det omhandler et komplekst og krevende regelverk.

Selv om det blir fremholdt at det er et stort fokus på lov om offentlige anskaffelser, stilles det spørsmål om det er tilstrekkelig med innkjøpsrutiner forhold til regelverket og i forhold til etterlevelse av rammeavtaler. Det blir også stilt spørsmål om hvordan krav til miljøvennlige produkter og samfunnsansvar blir fulgt opp.

I Tønsberg blad 06.10.2011 fremgår det at barnehagesektoren i Tønsberg kommune har kjøpt vikartjenester av vikarbyrået Adecco uten rammeavtale og uten at kjøpene har vært lagt ut på offentlig anbud slik loven krever, noe som tyder på at rutiner og kunnskap knyttet til slike innkjøp ikke er godt nok etablert i kommunen

Det har også vært en sak i media knyttet til kommunens praksis og rutiner ved kjøp av transporttjenester knyttet til skoleskyss. Denne saken skal rådmannen orientere om til kontrollutvalget 7. februar.

Kjøp og salg av eiendom er også et komplekst område som kan være krevende, selv om det blir vist til at det per i dag ikke blir gjennomført kjøp og salg i stort omfang.

3.2.3 Etikk og organisasjonskultur

I undersøkelsen fremkommer det at det er viktig å fokusere på etikk og organisasjonskultur. Dette omhandler både hvordan en opptrer internt i organisasjonen og hvordan kommunens ansatte opptrer i forhold til omgivelsene. Det blir påpekt at det er viktig å undersøke eksistensen av eventuelle uønskede organisasjonskulturer og hvordan kommunen sikrer en enhetlig etisk standard og praksis.

3.3 Finansielle nøkkeltall

Av årsmeldingen 2010 går det fram at *Tønsberg kommune har oppnådd en rekke gode resultater i 2010, [men at dette] har kostet mer enn kommunens økonomiske rammer tillater*⁶. Det blir blant vist til at det er benyttet 45 mill kroner mer enn budsjettet til kommunens tjenester.⁷ Videre går det fram at Tønsberg kommune ved inngangen til 2011 var i økonomisk ubalanse og dette blant annet vil medføre behov for økt omstilling og i enkelte tilfeller også lavere tjenestenivå, slik at kostnadene reduseres.⁸

Det går videre fram av årsmeldingen at i 2010 hadde kommunen store utfordringer på områder som tidligere er styrt i balanse. Det var en blant annet en kraftig økning i antall barnevernstiltak og en solid økning i antall sosialhjelpsmottakere⁹.

Av budsjett 2011 går følgende fram:

"Det er i denne økonomiplanen foreslått konkrete kostnadskutt tilsvarende 18,5 mill kroner, hvorav 9,2 mill kroner skal gjennomføres i 2011. Noen av kostnadskuttene vil ikke redusere tjenesteomfanget, men kvaliteten vil forringes. Det gjelder spesielt kuttene innen Voksenopplæring, Tiltak for funksjonshemming og barnehager."¹⁰

Det går fram av KOSTRA-tallene at Tønsberg kommune har hatt negativt netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter to av de siste tre år. I 2010 var driftsresultatet på – 1,4 % mot et gjennomsnitt i kommunegruppen på 1,9 %. Revisjon viser til at anbefalingene fra fylkesmannen er et netto driftsresultat på minst 3 % av brutto driftsinntekter.

Den langsiktige gjelden i Tønsberg kommune har økt fra 2009 og ligger per 2010 på ca 183 % av brutto driftsinntekter. Kommunen har med dette en langsiktig gjeld rett i overkant av gjennomsnittet for kommunegruppen. Videre viser KOSTRA-tallene at kommunens lånegjeld er markert høyere sammenlignet med gjennomsnittet i kommunegruppen når denne fordeles per innbygger. Kommunen har også en litt lavere inntekt per innbygger enn det man finner i gjennomsnitt for kommunegruppen. Det går fram at skatteinngang står for ca 41 % av kommunens brutto driftsinntekter, mens rammeoverføringer, samt andre statlige tilskudd står for ca. 26,5 % av inntektene. De resterende 32,5 % av inntektene til kommunen kommer fra salgs- og leieinntekter samt andre driftsinntekter.

⁶ Tønsberg kommune, Årsmelding Tønsberg kommune 2010, s. 2.

⁷ Tønsberg kommune, Årsmelding Tønsberg kommune 2010, s. 2.

⁸ Tønsberg kommune, Årsmelding Tønsberg kommune 2010, s. 4.

⁹ Tønsberg kommune, Årsmelding Tønsberg kommune 2010, s. 2-3.

¹⁰ Tønsberg kommune, Budsjett 2011, s. 3

	Tønsberg			Gj.snitt kommunegruppe 13		
	2010	2009	2008	2010	2009	2008
Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter	-1,4	3,8	-3,9	1,9	2,3	-1
Langsiktig gjeld i prosent av brutto driftsinntekter	183,2	169,4	169,2	181,6	174,5	175,9
Skatt på inntekt og formue (inkludert naturressursskatt) i % av brutto driftsinntekter	40,9	41	39,9	42	40,8	42,1
Statlig rammeoverføring i % av brutto driftsinntekter	18,1	17,6	16,7	17,1	17,5	16,1
Andre statlige tilskudd til driftsformål i % av brutto driftsinntekter	8,4	9,2	10,2	9,2	9,1	9,1
Eiendomsskatt i % av brutto driftsinntekter	0	0	0	1,9	1,8	1,9
Salgs- og leieinntekter i % av brutto driftsinntekter	15,1	16	15,6	13,5	13,7	14,1
Andre driftsinntekter i % av brutto driftsinntekter	17,5	16,2	17,6	16,3	17,1	16,7
Korrigerte brutto driftsutgifter i kroner per innbygger	41862	40089	39154	43666	42533	39917
Netto driftsutgifter i kroner per innbygger	36421	34690	32414	35730	34523	32392
Brutto driftsinntekter i kroner per innbygger	55946	54617	51506	56106	54295	50311
Frie inntekter i kroner per innbygger	32994	32028	29181	33158	31643	29273
Netto lånegjeld i kroner per innbygger	46947	41732	38513	37486	34907	33008

Også gjennom intervju og spørreundersøkelse blir det vist til utfordringer knyttet til den økonomiske situasjonen og at den kan få konsekvenser for tjenestetilbudet i kommunen. Det blir blant annet vist til at strammere økonomi gir et økt behov for å få innsikt i de ulike tjenesteområdene for å kunne prioritere midlene på en god måte.

Blant annet blir det vist til at dette gir store utfordringer på områder som barnevern, hjemmetjenester og sosialtjenester. Behovene øker uten at kommunen har finansiell dekning til å imøtekomme dette.

Det påpekes også at det er en uforutsigbarhet i statlige tilskudd. Omlegginger av kommunenes inntektssystemer har ført til vesentlige bortfall i kommunens inntekter. Det er også en risiko knyttet til kommunens investeringsfond, hvor det er plassert 800 millioner, som kan ha betydning for forutsigbarheten av kommunens inntekter. (Det er ikke fremkommet opplysninger som tyder på usikkerhet i plasseringen av verdiene i fondet, utover at investeringsfond naturlig vil medføre en grad av finansiell risiko).

3.4 Informasjonsteknologi

Ansvar for IKT-drift- og vedlikehold ligger i Fagenhet for kommunikasjon.

Det går fram av KOSTRA at Tønsberg kommune har en strategi for IKT-arbeidet. Videre går det fram kommunen har egne nettsider med tjenestebeskrivelser, serviceerklæringer, webskjema, informasjon om servicegarantier for kommunens tjenester, overføring av kommunestyremøter på nettet, elektronisk toveiskommunikasjon med innbyggerne og mulighet for å se saksbehandlerstatus. Kommunen benytter eFaktura.

Kommunens utgifter til datamaskiner og tilhørende utstyr har økt fra 2 000 0000 til 6 000 000 fra 2008 til 2010.

Det fremkommer av undersøkelsen at det har vært en del klager på brukerstøtte, samt noe på gammel maskinpark. Generelt sett har det vært en periode hvor man har kunnet bygge opp egen IT-kompetanse, men ut fra de IT-strategiene man har, er man i følge de innspill som er kommet godt i rute.

Samtidig er det også spørsmål om rutinene for innkjøp av nytt utstyr, oppdatering og service av eksisterende utstyr og programmer er gode. For eksempel i forhold til både pris og brukerterskel.

4 Oppvekst og kultur

4.1 Barnehage

Tønsberg har til sammen 44 barnehager, hvor 18 av disse er kommunalt drevet.

Av årsmeldingen for 2010 går det fram at blant annet følgende resultatmål ikke er oppnådd for barnehagene¹¹:

- Oppstart av felles vurderingsarbeid for Tønsbergbarnehagene – *Ikke oppnådd. Det er ikke foretatt felles vurderingsarbeid for Tønsbergbarnehagene.*
- Konsultasjonsteam (barnevern, helse, PPT) for barnehager benyttes ved behov – *Delvis oppnådd. Ikke alle barnehager benytter Tverrfaglig konsultasjonsteam.*

Videre går blant annet følgende utfordringer knyttet til vedtatte resultatmål fram av årsmeldingen¹²:

- Skape gode rutiner og samarbeidsarenaer mellom barnehager, fagenhet oppvekst og PPT, jfr. Prosjekt spesialundervisning.
- Tilrettelegge og organisere noen barnehager, spesielt med tanke på å samle ressurser og fagpersoner, og slik at barn med nedsatt funksjonsevne, mottaksplasser, barnevern får et optimalt, tilrettelagt tilbud.
- Skape læringsarenaer og møteplasser mellom barnehage -og skolefolk for å styrke forbindelseslinjer og forståelse.
- Å gjennomføre implementering av Kvellomodellen i alle kommunale barnehager og skoler i tråd med vedtatt plan, er ressurskrevende for alle involverte.

Av KOSTRA-tallene går det fram at Tønsberg kommune har lavere netto driftsutgifter til barnehagesektoren i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter enn det som er gjennomsnittet i kommunegruppe 01. Det samme gjelder hvis man fordeler kommunens netto driftsutgifter til barnehagesektoren per innbygger 1-5 år.

Videre viser KOSTRA-tallene at dekningsgraden for barnehageplasser har gått opp i Tønsberg kommune de siste tre årene, og at den er høyere enn gjennomsnittet i kommunegruppen. Kommunegruppens dekningsgrad har også økt i den samme perioden. Det går videre fram at Tønsberg kommune har høyere andel kommunale barnehageplasser enn gjennomsnittet i

¹¹ Tønsberg kommune, Årsmelding Tønsberg kommune 2010, s.30 og s.36.

¹² Tønsberg kommune, Årsmelding Tønsberg kommune 2010, s. 32-39.

kommunegruppen. Mer enn seks av ti barnehagebarn i kommunen har kommunal plass. Samtidig har andel kommunale barnehageplasser økt i løpet av perioden.

I forhold til fagkompetanse innenfor barnehagesektoren viser KOSTRA-tallene at over 40 % av de ansatte i barnehagene i kommunen har førskolelærerutdanning. Dette er markert over gjennomsnittet i kommunegruppen. Når det gjelder fagkompetansen i barnehageledelsen er også andelen styrere og pedagogiske ledere i Tønsberg kommune med godkjent førskolelærerutdanning høyere enn hva den i gjennomsnitt er i kommunegruppen. Videre går det fram at antall barn per årsverk i barnehagene ser ut til å være litt høyere i de private barnehagene, enn i de kommunale barnehagene i kommunen. Både i kommunalt- og privatdrevne barnehager i Tønsberg er likevel antall barn per årsverk lavere enn tilsvarende gjennomsnitt i kommunegruppen. KOSTRA-tallene viser videre at lekearealet per barn har falt for de kommunale barnehageplassene i løpet av perioden, men at dette likevel er høyere både sett i forhold til de private barnehageplassene og i forhold til gjennomsnittet i kommunegruppen.

	Tønsberg			Gj.snitt kommunegruppe 13		
	2010	2009	2008	2010	2009	2008
Netto driftsutgifter barnehagesektoren i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter	2,1	2	1,9	2,9	2,8	2,8
Netto driftsutgifter til barnehager per innbygger	781	690	623	1035	972	..
Netto driftsutgifter per innbygger 1-5 år i kroner, barnehager	13420	11792	10779	16374	15580	14817
Andel barn 1-5 år med barnehageplass	92,7	89,8	90,8	90,1	89	87,7
Andel barn i kommunale barnehager i forhold til alle barn i barnehage	62,4	61,8	59,5	43,3	44,1	44
Andel ansatte med førskolelærerutdanning	41,4	40,2	38,1	33,1	33,2	33,3
Andel styrere og pedagogiske ledere med godkjent førskolelærerutdanning	94,6	95,7	90,7	87,2	86,8	86,6
Antall barn korrigert for alder per årsverk til basisvirksomhet i kommunale barnehager	6	6	6,1	6,3	6,3	6,3
Antall barn korrigert for alder per årsverk til basisvirksomhet i private barnehager	6,4	6,5	6,3	6,6	6,6	6,7
Andel barn som får ekstra ressurser til styrket tilbud til førskolebarn, i forhold til alle barn i barnehage. Alle barnehager	12,6	11,9	..	15,1	14,8	..
Leke- og oppholdsareal per barn i kommunale barnehager (m2)	5,5	5,5	5,9	5,2	5,2	5,2
Leke- og oppholdsareal per barn i private barnehager (m2)	5,1	5,1	5,2	5,3	5,4	5,3

Det ble gjennomført tilsyn i Tønsberg kommune etter barnehageloven tilbake i 2007. I tilsynet ble det avdekket to avvik:

- "1. Kommunen fatter ikke vedtak som kan påklages til kommunen ved tildeling av tilskudd til tiltak for å bedre språkforståelsen blant minoritetsspråklige barn i førskolealder iht. retningslinjene i Rundskriv F-02/2006, se punkt 4.2
2. Kommunen tildeler midler til tiltak for å bedre språkforståelsen blant minoritetsspråklige barn i førskolealderen uten etterprøvbart vurdering av innholdet i søknadene, se punkt 4,2."

I undersøkelsen blir det bekreftet at dette er et område som får tett oppfølging av fylkesmannen.

Samtidig har det vært et utfordrende område. Det blir blant annet påpekt at betydelige ressurser er bundet opp i enkeltvedtakstimer og en har derfor ikke mulighet for å styrke barnehagetilbud til barn som ikke har enkeltvedtak. Dette kan føre til at barn som har det vanskelig ikke blir oppdaget eller oppdages for seint.

Det oppleves også som en utfordring å gi barn med enkeltvedtak tilstrekkelig med støttepersonell og spesialpedagogiske tiltak. Det er ikke midler til å sette inn vikarer, noe som kan føre til at barn ikke får de timene de har krav på.

Det blir videre pekt på at barnehageområdet har for mange delmål under hvert hovedmål/fagområde som gjør at det er vanskelig å nå alle mål (for ambisiøst). Samtidig har de for få felles overordna system som sikrer oppfølging og kontroll i forhold til kvalitet. Det blir vist til at de i liten grad har tilstrekkelig system og rutiner til å utføre oppgavene sine i tråd med mål, regelverk og vedtak.

I sak 1/11 i kontrollutvalget ble det diskutert en sak om vikarbruk i barnehagene med referanse til Tønsberg Blad sin artikkel 06.10.11 som fokuserte på offentlige anskaffelser.

I artikkelen fremgår det at «barnehagesektoren i Tønsberg kommune har kjøpt vikartjenester av vikarbyrået Adecco for millionbeløp uten rammeavtale og uten at kjøpene har vært lagt ut på offentlig anbud slik loven krever. Kommunen stanset innkjøp av tjenester fra selskapet da man ble oppmerksom på den ulovlige handelen med vikarer». Kontrollutvalget vedtok å invitere rådmannen inn for å redegjøre om innkjøp av vikarbruk på første møte i 2012.

4.2 Grunnskole

Det er 15 kommunale grunnskoler i Tønsberg kommune. Det er 10 barneskoler, 2 kombinerte skoler og 3 rene ungdomsskoler.

Av årsmeldingen for 2010 går det blant annet frem at følgende resultatmål ikke er oppnådd for grunnskolene¹³:

- "Det er tydelig nedgang i antall elever som opplever regelmessig mobbing"
- "Tønsbergskolens resultater på nasjonale prøver viser tydelig bedring"
- "IKT-plan for skolene er ajourført. Budsjettmessige konsekvenser innarbeides budsjettforslag 2011"
- "Digitale ferdigheter er systematisk integrert i elevenes skolehverdag "
- "Tverrfaglige team (skole, barnevern, helse og PPT) i skoler revitaliseres "

Videre går blant annet følgende utfordringer knyttet til vedtatte resultatmål fram av årsmeldingen¹⁴:

- Sosiallærerne på ungdomstrinnet melder om for liten tidsressurs til å kunne prioritere tiltak i prosjektet "Sammen mot digital mobbing"
- Et økt antall elever med rett til spesialundervisning, utfordrer skolens muligheter til å gi alle som trenger det, tidlig hjelp innenfor trange økonomiske rammer
- Å opprette tiltak rettet mot særskilte grupper med stort tilretteleggingsbehov
- Stram økonomi setter snevre grenser for tiltakene

Av budsjett 2011 går det fram at det forventes en vekst i antall elever på om lag 125 i løpet av økonomiplanperioden. Dette vil unngåelig føre til behov for flere grupper og dermed flere lærere. Gjennom flere år med stor økning i spesialundervisning har skolene måttet redusere antall delingstimer til tilpasset opplæring, timer til spesialpedagogisk veiledning, innkjøp av nye læremidler med mer. Det

¹³ Tønsberg kommune, Årsmelding Tønsberg kommune 2010, s. 24-35

¹⁴ Tønsberg kommune, Årsmelding Tønsberg kommune 2010, s. 27-39

betyr at potensialet for innsparinger i stor grad er brukt opp. Rådmannen vil i 2011 sammen med PP-tjenesten vurdere tildelingen av spesialundervisning.¹⁵

Av KOSTRA går det fram at netto driftsutgifter til grunnskolesektoren målt både i prosent av samlede netto driftsutgifter, per innbygger og per innbygger i aldersgruppen 6-15 år ligger under gjennomsnittet for kommunegruppe 13 i perioden. Videre viser tallene at andelen elever i kommunen som får spesialundervisning har økt i perioden og at den per 2010 ligger på 10,3 %. Andelen elever i Tønsberg som mottar spesialundervisning ligger markert over gjennomsnittet i kommunegruppen i perioden. Andelen elever i Tønsberg kommune som benytter seg av SFO-tilbudet ligger per 2010 på over 75 %, noe som er 20 % høyere gjennomsnittet i kommunegruppen. Videre viser KOSTRA at elevantallet per skole i Tønsberg ligger over gjennomsnitt i kommunegruppen. Gruppestørrelsen i grunnskolen har derimot falt litt de siste tre årene og ligger under det som er gjennomsnittet i kommunegruppen.

Det går frem at Tønsberg kommune har litt færre lærere over 60 år enn hva man har i gjennomsnitt i kommunegruppen. Andelen lærere med universitets-/høgskoleutdanning og pedagogisk utdanning ligger på ca 89 %, hvilket er rett over gjennomsnittet for kommunegruppen.

	Tønsberg			Gj.snitt kommunegruppe 13		
	2010	2009	2008	2010	2009	2008
Netto driftsutgifter grunnskolesektor (202, 214, 215, 222, 223) i prosent av samlede netto driftsutgifter	26,7	25,6	27,3	29,9	29,2	29,9
Netto driftsutgifter grunnskolesektor (202, 214, 215, 222, 223), per innbygger	9737	8872	8855	10685	10097	9692
Netto driftsutgifter til grunnskolesektor (202, 214, 215, 222, 223), per innbygger 6-15 år	81397	74030	72745	82345	77631	73700
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning	10,3	9,3	8,2	7,5	7,1	6,6
Andel innbyggere 6-9 år i kommunal og privat SFO	77,2	75,1	78,3	64,8	64,2	64,5
Elever per kommunal skole	296	295	282	276	276	273
Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 1.-10.årstrinn	14,2	14,8	15,4	14,7	14,7	14,9
Andel lærere som er 60 år og eldre	10	..	..	11	..	..
Andel lærere med universitets-/høgskoleutdanning og pedagogisk utdanning	88,7	..	..	87,2	..	..

Av skoleporten.no går det fram at Tønsberg kommune har eksamensresultat på samme nivå som gjennomsnittet i kommunegruppe 13 innen alle fag, med unntak av matematikk der man har bedre resultat enn det som er gjennomsnittet i kommunegruppen.

¹⁵ Tønsberg kommune, Budsjett 2011, s.19-20.

	Engelsk skriftlig eksamen	Matematikk skriftlig eksamen	Norsk hovedmål skriftlig eksamen	Norsk sidemål skriftlig eksamen
Tønsberg	3,8	3,2	3,6	3,2
Gj.snitt kommunegruppe 13	3,8	3,1	3,6	3,2

Blant annet på grunn av krav til økonomiske nedskjæringer er det satt i gang en utredning som skal se på skolestrukturen i kommunen. Det vil være behov for å få større og mer robuste skoleenheter. Tilbakemeldingen fra skolene er at det er store utfordringer knyttet til den økonomiske situasjonen og at det er en risiko i forhold til hva som er forsvarlig.

I rapporten som er utarbeidet vises det til flere kritiske forhold ved skolene:

- Skolene har ikke ressurser til tilpasset opplæring.
- Spesialundervisningen øker og spiser opp stadig større del av skolebudsjettet.
- Skolene har ikke oppdaterte lærebøker.
- Datautstyret er så dårlig at undervisningen ikke drives i samsvar med opplæringsloven.

En hovedutfordring er at kommunen har store utgifter knyttet til spesialundervisning (det blir vist til at 23 % av budsjettet går til spesialundervisning og det har vært en betydelig økning). Dette er en indikasjon på at de ikke har klart å tilpasse den generelle opplæringen godt nok. (Jf. KOSTRA-tall kommentert over.)

Dette er noe kommunen jobber med nå og som kalles «spesialundervisningsprosjektet» og «tidligintervensjon». Også konsultasjonsteamene som har vært nedprioritert har nå kommet opp å gå igjen.

Andre utfordringer som det blir pekt på i undersøkelsen er etablering av tilstrekkelig felles retningslinjer og rutiner. Dette er et område hvor de ikke er ferdig. Det har vært en utfordring at store tunge utredningsoppgaver har tatt av tid til mer driftsorienterte oppgaver. Blant annet vises det også til det det ikke har vært tilstrekkelig oppfølging av prosedyrer og planer, og det blir generelt pekt på at skolene i liten grad har tilstrekkelig økonomi til å utføre oppgaver i tråd med mål, regelverk og vedtak.

Flere viser til at skolesektoren er en utsatt sektor som det er knyttet risiko til på grunn av stramme økonomiske rammer. Det blir derfor også flere som foreslår å gjennomføre forvaltningsrevisjonsprosjekt på dette området. Samtidig blir det også påpekt at flere prosjekter er igangsatt av forvaltningen, og at det kan være hensiktsmessig for kontrollutvalget å be om en orientering om disse prosjektene før det iverksettes en forvaltningsrevisjon.

4.3 Kultur

Av årsmeldingen for 2010 går det fram at blant annet følgende resultatmål ikke er oppnådd for kulturskolen¹⁶:

- "Ta inn flere elever"
- "Skap større mangfold i kulturskolen"

¹⁶ Tønsberg kommune, Årsmelding Tønsberg kommune 2010, s. 40

Det går frem av KOSTRA at kultursektorens andel av kommunens totale årlige netto driftsutgifter i perioden fra 2008 og fram til 2010 har lagt stabilt og at de ligger under det gjennomsnittlige nivået i kommunegruppen i samme periode. Også fordelt per innbygger har kommunen mindre netto driftsutgifter til sektoren enn det man gjennomsnittlig finner i kommunegruppen. Innenfor kultursektoren har kommunen de klart høyeste driftsutgiftene knyttet til kommunale idrettsanlegg.

Det går videre frem at det er langt flere frivillige lag og organisasjoner i Tønsberg kommune som mottar kommunalt driftstilskudd i kommunen, enn det man finner i gjennomsnitt i kommunegruppe 13. Videre går det frem av KOSTRA at driftsutgifter til kirken per innbygger er litt høyere i Tønsberg per 2010 enn hva det i gjennomsnitt er i kommunegruppen. Tallene for Tønsberg viser at andelen brukere i grunnskolealder i kommunens musikk- og kulturskole, av antall barn i alderen 6-15 år ligger på under 8 % i perioden 2008-2010. Dette er lavere enn gjennomsnittet i kommunegruppen i den samme perioden.

	Tønsberg			Gj.snitt kommunegruppe 13		
	2010	2009	2008	2010	2009	2008
Netto driftsutgifter kultursektoren i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter	4,3	4,1	4,3	4,7	4,5	4,7
Netto driftsutgifter for kultursektoren per innbygger i kroner	1554	1423	1405	1666	1566	1525
Netto driftsutgifter til kommunale idrettsbygg per innbygger	503	364	430	344	294	222
Netto driftsutgifter til folkebibliotek per innbygger	234	257	259	241	244	243
Netto driftsutgifter til aktivitetstilbud barn og unge per innbygger	233	250	200	168	170	179
Antall frivillige lag som mottar kommunale driftstilskudd	115	43	112	83	89	86
Netto driftsutgifter til kommunale musikk- og kulturskoler per innbygger	147	117	100	196	192	186
Andel elever (brukere) i grunnskolealder i kommunens musikk- og kulturskole, av antall barn i alderen 6-15 år	7,5	8	6,8	11,5	11,3	11,2
Netto driftsutgifter til kunstformidling per innbygger	61	49	94	99	97	105
Netto driftsutgifter til andre kulturaktiviteter per innbygger	115	121	108	210	195	196
Netto driftsutgifter til funksjon 390,393 pr. innbygger i kroner ¹⁷	455	425	403	420	414	403

Også i undersøkelsen fremkommer det at dekningsgraden for kulturskolen i Tønsberg ikke er tilfredsstillende. Samtidig blir det vist til at det gjelder organiseringen av kulturskolen er det igangsatt et prosjekt som skal vurdere dette, og det vil komme en politisk sak på dette i juli 2012.

Ellers stilles det også spørsmål om kulturområdet generelt blir forvaltet tilfredsstillende både i forhold til organisering, samhandling, saksbehandling, tilskuddsforvaltning m.m.

¹⁷ Omfatter kommunens overføringer til Den norske kirke, samt utgifter og inntekter knyttet til drift av bl.a presteboliger og kirkegårder.

Et område som spesielt blir trukket frem av flere som kan undersøkes nærmere er avtalen knyttet til Oseberg kulturhus.

Ellers blir det også trukket frem utfordringer knyttet til etterlevelse av Åndsverkloven på grunn av manglende kunnskap ute i virksomhetene.

5 Helse og sosial

5.1 Kommunehelse

Av årsmeldingen for 2010 går det fram at blant annet følgende resultatmål ikke er oppnådd¹⁸:

- "Norm for lege- og sykepleietjenesten i kommunen er etablert".

Det går fram av årsmeldingen at dette skyldes at arbeidsgruppen som skal utrede nivå på lege- og sykepleietjenester i institusjon ikke har avsluttet sitt arbeid og at dette forventes avklart i 2011.

- "Kommunens smittevernplan er revidert"

Videre går blant annet følgende utfordringer knyttet til vedtatte resultatmål fram av årsmeldingen¹⁹:

- Behov for større og mer avanserte hjelpemidler for å imøtekomme brukeres behov og raskere utskrivning fra spesialisthelsetjenesten.
- NAV hjelpemiddelsentralen overfører nye oppgaver til kommunen.
- Arbeid med folkehelse etter føringer i samhandlingsreformen. Kommunen har i dag 25 % stilling som folkehelsekoordinator.
- Føringer i Samhandlingsreformen gir store utfordringer for kommunen
- Økt forståelse av universell utforming.

Det går fram av KOSTRA at kommunehelsetjenesten i perioden 2008-2010 står for i underkant av 4 % av kommunens samlede netto driftsutgifter. Dette er under gjennomsnittet i kommunegruppen. Fordelt per innbygger har netto driftsutgifter i kommunehelsetjenesten økt i løpet av perioden, men ligger likevel per 2010 markert lavere enn det som gjennomsnittet for kommunegruppen.

Det går fram at det er færre legeårsverk per 10 000 innbygger i Tønsberg enn hva det i gjennomsnitt er i kommunegruppen og at den gjennomsnittlige listelengden hos kommunens fastleger er lengre. Videre går det fram at tallet på fysioterapiårsverk i Tønsberg kommune per innbygger ligger på samme nivå som gjennomsnittet er i kommunegruppen. Tallene viser også at Tønsberg kommune per 2010 har flere årsverk til jordmortjeneste, men litt færre helsesøsterårsverk per innbygger 0-5 år og færre ergoterapiårsverk enn gjennomsnittet i kommunegruppen. Videre går det fram at legeårsverk og fysioterapiårsverk tilknyttet institusjon har falt betraktelig fra 2009 til 2010. Revisjonen får opplyst at det er utfordringer knyttet til KOSTRA-rapporteringen vedrørende legedekning på institusjoner, men at det uansett er en risiko knyttet til legedekningen på institusjoner (se under).

Tønsberg	Gj.snitt kommunegruppe 13
----------	---------------------------

¹⁸ Tønsberg kommune, Årsmelding Tønsberg kommune 2010, s. 54

¹⁹ Tønsberg kommune, Årsmelding Tønsberg kommune 2010, s. 52-65

	2010	2009	2008	2010	2009	2008
Netto driftsutgifter pr. innbygger i kroner, kommunehelsetjenesten	1350	1135	1123	1616	1531	1393
Netto driftsutgifter i prosent av samlede netto driftsutgifter	3,7	3,3	3,5	4,5	4,4	4,3
Legeårsverk pr 10 000 innbyggere, kommunehelsetjenesten	7	7,5	7,2	8,8	8,7	8,6
Gjennomsnittlig listelengde korrigeret for kommunale timer	1600	1657	1737	1404	1500	1436
Fysioterapiårsverk per 10 000 innbyggere, kommunehelsetjenesten	8,5	8,7	8,8	8,5	8,6	8,8
Årsverk av helsesøstre pr. 10 000 innbyggere 0-5 år. Funksjon 232	52,5	..	..	54,7	..	..
Årsverk av jordmødre pr. 10 000 fødte. Funksjon 232	52,2	..	..	35,5	..	..
Årsverk leger pr 1000 plasser i institusjon	1	8,9	9	9,7	9,3	8,5
Årsverk fysioterapeuter pr 1000 plasser i institusjon	6,7	16,6	16,3	8,7	8,6	9,1
Årsverk av ergoterapeuter pr. 10 000 innbyggere (khelse+plo)	2,1	1,5	1,3	2,8	2,7	2,6
Årsverk av psykiatriske sykepleiere pr. 10 000 innbyggere (khelse+plo)	5,4	6,1	6,4	4	4,2	4

Ang legedekning kommer det frem i undersøkelsen at det er en risiko knyttet til om de har tilstrekkelig dekning og om kommunen utnytter fastlegene på en god nok måte både i forhold til kommunehelsetjenesten som for eksempel på institusjoner, i forbindelse med miljørettet helsevern etc.

Det blir opplyst at det i dag er mange små legestillinger der hvert sykehjem har 4-5 fastleger i små stillinger. Dette har en risiko i forhold til helhetlig kvalitet og oppfølging av tjenestene.

Det kommer frem at det er planlagt en gjennomgang av hvordan kommunehelsetjenesten benytter fastlegene blant annet på institusjonene. Kommunen ønsker imidlertid å vente til den nye fastlegeforskriften er på plass før de tar en gjennomgang.

5.1.1 Legevakt

Legevakten er en del av et interkommunalt samarbeid. Det kommer frem i undersøkelsen at legevakten fungerer greit i forhold til brukerne så langt en har kunnskap om i dag, men at de ansatte er misfornøyd i forhold til lokalene. Organiseringen i form av et vertskommunesamarbeid har ikke fungert så godt. Det er snakk om å gå over til selskapsform og dette er en sak som er under utgreiing nå av nemden som styrer samarbeidet.

5.1.2 Individuell plan

Generelt blir det i undersøkelsen vist til at nåværende organisering bidrar til at helse og omsorg fremstår som et fragmentert felt hvor det er vanskelig å etablere en samordnet enhet med felles rutiner og praksis. Dette kan blant annet få konsekvenser i forhold til utarbeidelse av individuell plan o.l. Det er i dag manglende rutiner knyttet til utarbeiding og oppfølging av IP i kommunen.

5.1.3 Saksbehandling

Det kommer frem i undersøkelsen at helsetjenesten tidvis har problemer med å følge forvaltningslovens bestemmelser om tilbakesvar, spesielt ifbm søknad om tjenester. Det kommer også

frem at det ikke er alltid at tjenestene som blir beskrevet i vedtakene blir gjennomført og at det ikke er tilstrekkelig dokumentasjon i forhold til oppfylling av vedtak. Videre opplyses det om at en kan bli bedre på dokumentasjon i brukers journal. Brukermedvirkning er også et område hvor kommunen kan forbedres.

Årsakene som det pekes på er manglende opplæring og kompetanse, korte tidsfrister, mangel på personell m.m.

5.1.4 Samhandlingsreform

Flere peker på utfordringer knyttet til samhandlingsreformen og at alt ikke er på plass i forhold til denne. Føringsen i reformen gir store utfordringer for kommunen for eksempel vil det kreve stor grad av samordning i den tverrfaglige rehabiliteringstjenesten og store krav til arbeidet med forebygging av fastlegetjenesten.

Det er etablert en avtale med Nøtterøy om utskrivningsklare og bruk av Gipø bo- og behandlingssenter. Og de er i ferd med å skrive under avtaler med spesialisthelsetjenesten.

Selv om dette er et utfordrende område er det helt nytt, og det blir vist til at det gjerne er for tidlig å begynne å evaluere dette før ev senere i fireårsplanen.

5.1.5 Boligforvaltning

Boligforvaltningen i kommune er et sektorovergripende område som kan fremstå svært fragmentert. Området er i følge flere preget av for lite helhetlig tilnærming. Det er videre vanskelig å vite om de bruker de kommunale boligene rett, og om de kunne organisert dette arbeidet på andre måter. Det er satt ned et prosjekt for å se på dette innen Helse og Omsorg.

Samtidig fremkommer det i Tønsberg Blad 21.11.2011 at det har vært en eksplosjon i sosialhjelpsutbetalingene. Det er særlig unge personer som trenger hjelp til å betale husleien og folk som trenger et midlertidig sted å bo, som har behov for bolig og økonomisk sosialhjelp. Behovet er så stort at kommunen ikke klarer å huse alle med stedene de råder over selv.

Et av prosjektene som blir anbefalt gjennomført er en vurdering av boligstjenesten for mennesker med rusavhengighet.

5.1.6 Overgang 18-23 år

Slik tjenestene er organisert med tjenester for barn og unge under et tjenesteområde, mens tjenester for voksne er organisert under et annet område kan det oppstå utfordringer knyttet til brukere som skal over fra det ene tjeneste området til det andre ved fylte 18 år. I følge en av de intervjuede er det satt i gang et prosjekt ifht samhandlingsreformen som omhandler overgangene. Det har også vært tilsyn knyttet til denne gruppen. Samtidig blir det påpekt at dette kan være et område det er knyttet risiko til og som det kan være nyttig å få vurdert nærmere.

5.1.7 Brukerstyrt personlig assistanse (BPA)

Det fremkommer i undersøkelsen at brukerstyrt personlig assistanse (BPA) er kostnadskrevende og ressurskrevende og at det er vanskelig å rekruttere rett personell. Dette utgjør en risiko for at kommunen ikke klarer å levere tilfredsstillende tjenester på dette området.

5.2 Pleie og omsorg

Av årsmeldingen for 2010 går det fram at blant annet følgende resultatmål ikke er oppnådd for helse og omsorg²⁰:

- Ved revidering av Eldreplanen i 2010, vurderes det mulighet for flere dagplasser og dagtrening for spesielle grupper – *Målet er ikke oppnådd. Det er ikke opprettet flere rehabiliteringsplasser for eldre.*
- Målsettingen i mandatet for STUI skal gradvis oppfylles ved at korttidsplassene skal være i større sirkulasjon. Fokuset for bruk av plassene skal være i et forebyggende perspektiv hvor avlastning for omsorgspersoner er sentralt – *Målet er ikke oppnådd. Liten sirkulasjon på korttidsplasser.*
- Det utarbeides en plan for etablering av aktivitetstilbud for rusavhengige i rehabilitering – *Målet er ikke oppnådd. Plan for etablering av aktivitetstilbud for rusavhengige er ikke utarbeidet.*
- Rusmiddelpolitisk handlingsplan er revidert – *Målet ikke oppnådd. Rusmiddelpolitisk handlingsplan er ikke ferdigstilt. Det er ikke avsatt ressurser til planarbeidet noe som har gjort fremdriften sårbar.*

Videre går blant annet følgende utfordringer knyttet til vedtatte resultatmål fram av årsmeldingen²¹:

- Kontinuerlig behov for etter/videreutdanning i demens og eldreomsorg for sykepleiere og fagarbeidere og ufaglærte.
- Demensplan er vedtatt men ikke avsatt egne midler i økonomiplan.
- Legetjeneste ved institusjonene er ikke tilfredsstillende.
- Det er stort press på institusjonsplasser.
- Manglende midler i økonomiplanen til å dekke vedtatt økning av sykehjemsplasser.
- Det er fortsatt flere voksne med store avlastningsvedtak som bør flytte over i heldøgnsbemannet bolig.
- Somatisk rehabiliteringsplan er vedtatt men ikke avsatt egne midler i økonomiplan.
- Pågående effektiviseringsprosess med innsparing innen rus- og psykiatritjenesten i kommunen 2011 – 2012.

Det går fram av Budsjett 2011 at Tønsberg kommune i 2010 har gjennomført et stort prosjekt der helse og omsorgssektoren er analysert, og analysen viser at det er mulig å redusere kostnadene ved strukturendringer som gir mer effektiv tjenesteproduksjon.²²

Det går fram av KOSTRA at pleie- og omsorgstjenestenes andel av kommunens totale netto driftsutgifter har falt i løpet av perioden og at de per 2010 ligger på 39,4 %. Dette er likevel en del høyere enn gjennomsnittet i kommunegruppen. Pleie- og omsorgsutgiftene er også høyere i Tønsberg enn gjennomsnittet i kommunegruppen når disse fordeles per innbygger. Derimot er utgiftene lavere i Tønsberg kommune enn hva de er i gjennomsnitt i kommunegruppen, når man fordeler dem på befolkningen over 80 år. Kommunen ser videre ut til å ha større utgifter knyttet til hjemmetjenester enn til institusjonstjenester, hvilket tilsvarer bildet i kommunegruppen. Andel av driftsutgiftene knyttet til aktivisering og støttetjenester ligger på samme nivå i Tønsberg og i kommunegruppen.

Det går videre frem av KOSTRA-tallene at færre av de ansatte i brukerrettet virksomhet innen pleie- og omsorgstjenesten i Tønsberg kommune har fagutdanning, enn det man finner i gjennomsnitt i kommunegruppen. Samtidig er andelen høyskoleutdannede blant de fagutdannede høyere enn hva den i gjennomsnitt er i kommunegruppen. Sykefraværet innen pleie- og omsorgstjenesten har i to av de siste tre årene lagt på et lavere nivå i Tønsberg enn det som er gjennomsnitt i kommunegruppen.

²⁰ Tønsberg kommune, Årsmelding Tønsberg kommune 2010, s. 53-64

²¹ Tønsberg kommune, Årsmelding Tønsberg kommune 2010, s. 53-63

²² Tønsberg kommune, Budsjett 2011, s. 3.

Det går videre frem at de korrigerede brutto driftsutgiftene pr. mottaker av hjemmetjenester i Tønsberg kommune har økt i perioden, men at de per 2010 fortsatt ligger en del lavere enn gjennomsnittet i kommunegruppen.

KOSTRA-tallene viser at den samlede dekningsgraden for institusjon og heldøgnsbemannet bolig i Tønsberg kommune ligger på 24 %, hvilket er litt lavere enn gjennomsnittet i kommunegruppen. Videre er dekningsgraden på institusjonsplasser alene noe lavere i Tønsberg kommune enn gjennomsnittet i kommunegruppen. Det går også frem at de korrigerede brutto driftsutgiftene per institusjonsplass ligger lavere i Tønsberg enn hva de i gjennomsnitt gjør i kommunegruppen.

IPLOS-tallene²³ viser at både andelen brukere i Tønsberg kommune som har omfattende- og andelen brukere som har avgrensede bistandsbehov, ligger på nivå med gjennomsnittet i kommunegruppen.

	Tønsberg			Gj.snitt kommunegruppe 13		
	2010	2009	2008	2010	2009	2008
Netto driftsutgifter pleie og omsorg i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter	39,4	40,5	41,7	35,3	35,8	35,7
Institusjoner (f253+261) - andel av netto driftsutgifter til plo	42	40	41	44	44	46
Tjenester til hjemmeboende (f254) - andel av netto driftsutgifter til plo	52	54	53	50	50	49
Aktivering, støttetjenester (f234) - andel av netto driftsutgifter til plo	6	6	6	6	6	5
Netto driftsutgifter pr. innbygger i kroner, pleie- og omsorgstjenesten	14351	14035	13522	12630	12343	11564
Netto driftsutgifter, pleie og omsorg pr. innbygger 80 år og over	282871	276668	264558	292902	281326	262553
Andel årsverk i brukerrettede tjenester m/ fagutdanning	64	65	64	73	72	72
Andel årsverk i brukerrettede tjenester m/ fagutdanning fra videregående skole	35	37	36	40	41	41
Andel legemeldt sykefravær av totalt antall kommunale årsverk i brukerrettet tjeneste	8	7,2	9,1	8,6	9	8,8
Korrigerede brutto driftsutg pr. mottaker av hjemmetjenester (i kroner)	171388	159892	150446	187671	180473	180268
Plasser i institusjon i prosent av innbyggere 80 år og over	14,8	15,5	15,6	16,5	16,6	16,8
Andel plasser i institusjon og heldøgnsbemannet bolig i prosent av bef. 80+	24	24	24	27	26	26
Korrigerede brutto driftsutgifter, institusjon, pr. kommunal plass	813483	787886	776280	868885	857826	816051
Korr.bto.driftsutg, pleie, av korr.bto.driftsutg, institusjon	98,2	98,2	92,9	90,6	90,8	91,4
Andel av brukere (%) med noe/avgrenset bistandsbehov	45,8	48	51,9	42,7	42,9	47,6
Andel av alle brukere som har omfattende bistandsbehov	23,4	22,4	20,2	23,8	23,5	22,4

²³ IPLOS står for Individuell Pleie og OmsorgsStatistikk

Helse og omsorgssektoren står overfor store økonomiske utfordringer. Det blir brukt mer penger enn man har. Bare i hjemmetjenesten har det vært et merforbruk på seks millioner kroner. For å tilpasse tilbudet til vedtatte økonomiske rammer, må tildelingen av tjenester strammes inn, skriver rådmannen i sitt forslag til budsjett for 2012. Det fremkommer i en artikkel i Tønsberg Blad 05.11.2011 at som et resultat av kutt i budsjettene vil følgende skje:

- Færre får hjemmehjelp
- Dyrere hjemmetjenester
- Dyrere trygghetsalarm

Det fremkommer i undersøkelsen at det er usikkerhet omkring ressursbruken innenfor pleie og omsorg knyttet til institusjons- og hjemmetjenester og i hvilken grad tjenestene i Tønsberg utnytter ressursene på en effektiv måte.

Flere viser til at eldreomsorg er et viktig område, for det handler om tjenester til eldre som ikke alltid kan hevde sin sak.

Det fremkommer at hjemmetjenesten har utfordringer i forhold til hva som er et realistisk nivå og hva som er forventningene til tjenesten. Samtidig er det viktig at tjenesteutøvelsen effektiviseres og samhandlingen internt i kommunen forbedres. Det blir i tillegg påpekt at hjemmetjenesten er spesielt sårbar ved fravær på sykepleiersiden.

Også tjenester knyttet til bo og behandlingssenter er det knyttet risiko til. Det blir blant annet vist til at det ikke er samsvar mellom tildelt økonomisk ramme og behov virksomheten har for å gi optimale tjenester innenfor lovverket. Det er spesielt utfordrende å sikre riktig og god nok kompetanse til fagfeltet demens. Det foreligger en demensplan som skal sikre drift og utvikling innen dette området. Kommunen har opprettet en egen avdeling, men det er ennå ikke bevilget driftsmidler til denne.

En av risikoene som blir fremhevet er knyttet til manglende etterlevelse av Pasient og brukerrettighetslovens kap 4 A vedrørende tvang. Årsaken som blir oppgitt er at det ikke er samsvar mellom behov og tildelt økonomisk ramme.

En annen utfordring som blir påpekt er ufaglært bemanning og at pasientgruppene ofte er feil sammensatt grunnet stort press på sykehjemsplassene. Konsekvensen er økt uro i skjermingsenheten når personalet har for liten kompetanse (og pasientene får dårligere tjeneste). Det er dyrt å leie inn vikarer.

5.3 Psykisk helsevern

Psykatri og psykisk helsevern peker flere på som et viktig område. Psykisk helsevern er et fagområde som krever samhandling på tvers av flere sektorer, spesielt gjelder dette tjenestene for barn og unge. Dette kan være en utfordring i forhold til manglende samordning av tjenestene i kommunen. Det kan også være en utfordring i forhold til overgangen mellom tjenester for barn og unge til tjenestene for voksne ettersom disse er organisert under ulike kommunaldirektører og tjenesteområder. Det er et spørsmål knyttet både til om kommunen sikrer et helhetlig pasientforløp og om en har et tilstrekkelig livsløp-perspektiv.

5.4 Rusomsorg

Rusomsorg er et område som også blir fremhevet av flere som utfordrende. Det har blitt gjennomført en forvaltningsrevisjon på dette området tidligere, men det er fortsatt usikkerhet knyttet til dette området. Spesielt forholdet mellom rus og psykiatri, og rus og bolig.

Når det gjelder LAR (Legemiddellassistert rehabilitering), har det vært en diskusjon vedrørende overføringer fra staten og om kommunen mottar de overføringer som de har rett på.

5.5 Sosialtjenesten

I årsmelding blir det påpekt blant annet følgende utfordringer knyttet til vedtatte resultatmål går fram av årsmeldingen²⁴:

- Fortsatt behov for flere arbeidstiltak/dagtilbud og utvidelse av arealer
- Videreutvikle samarbeid mellom NAV Tønsberg og Tønsberg kommunes øvrige tjenester
- Boligsosial handlingsplan har mangler i forhold til enkelte botilbud
- Kapasitet til å være koordinator på Individuell Plan (IP). Være i stand til å gi tilbud om IP til riktig tid.
- NAV Tønsberg har utfordringer med å fremskaffe midlertidige boliger til mennesker med sammensatte behov.
- Å utvikle nye modeller for norskopplæring med fokus på arbeidslivsnorsk
- Følge opp flyktingene i overgang fra intro-programmet til ordinært arbeide

Det går fram av KOSTRA-tallene at netto driftsutgifter til sosialtjenesten per 2010 utgjør 5,4 % av kommunens samlede netto driftsutgifter. Det går videre fram at driftsutgiftene til sosialtjenesten har vært høyere i Tønsberg kommune enn det de i gjennomsnitt har vært i kommunegruppen. Også når netto driftsutgifter til sosialtjenesten fordeles per innbygger 20-66 år, ligger disse høyere i Tønsberg enn i kommunegruppen.

Videre går det fram at andelen sosialhjelpsmottakere i alderen 20-66 år sett i forhold til antallet innbyggere 20-66 år har økt fra 3,7 % i 2008 til 4,3 % i 2010 og andelen er litt høyere i Tønsberg kommune som gjennomsnittet for kommunegruppen. Andelen sosialhjelpsmottakere med stønad i 6 måneder eller mer er derimot lavere i Tønsberg enn hva det er i kommunegruppen per 2010.

Av KOSTRA-tallene ser det ut til at antallet kommunalt disponerte boliger per 1000 innbyggere ligger litt høyere i Tønsberg kommune enn det, det gjør i gjennomsnitt i kommunegruppen. Samtidig går det fram at kommunen selv eier litt færre av de disponerte boligene enn hva som er gjennomsnitt i kommunegruppen. Andelen søkere har fått avslag på søknad om kommunal bolig i Tønsberg kommune har variert i perioden, men har i to av de tre årene vært markert lavere enn det som er tilfelle i kommunegruppen.

Det går videre fram av KOSTRA-tallene at både netto driftsutgifter til introduksjonsstønad pr. innbygger og tallet på mottakere av introduksjonsstønad i prosent av antall innbyggere er lavere i Tønsberg kommune enn som i gjennomsnitt for kommunegruppen.

	Tønsberg			Gj.snitt kommunegruppe 13		
	2010	2009	2008	2010	2009	2008
Netto driftsutg. til sosialtjenesten i prosent av samlede netto driftsutgifter	5,4	5,6	5,3	4,7	4,9	4,7
Netto driftsutgifter til sosialtjenesten pr. innbygger 20-66 år	3183	3135	2804	2716	2745	2506

²⁴ Tønsberg kommune, Årsmelding Tønsberg kommune 2010, s. 58-67

Andelen sosialhjelpsmottakere i alderen 20-66 år, av innbyggerne 20-66 år	4,3	3,9	3,7	3,9	3,9	3,6
Årsverk i sosialtjenesten pr. 1000 innbygger	1,46	1,42	1,41	0,99	1	1,04
Brutto driftsutgifter pr. sosialhjelpsmottaker, i kroner	84313	90325	87363	76005	76466	75950
Brutto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp pr. mottaker	33111	35090	33858	38214	39234	39194
Korrigerede driftsutgifter til sosialtjenesten pr. mottaker	28652	33979	31680	30702	29282	30073
Andel sosialhjelpsmottakere med stønad i 6 måneder eller mer	29	31	34	37	38	38
Netto driftsutgifter til kommunalt disponerte boliger per innbygger i kr	-85	51	16	-36	-45	-54
Brutto investeringsutgifter til boligformål per innbygger i kroner	347	157	440	567	578	569
Kommunalt disponerte boliger per 1000 innbyggere	28	28	21	20	20	19
Kommunalt eide boliger som andel av totalt antall kommunalt disp. boliger	76	76	99	81	81	79
Brutto driftsutgifter per kommunalt disponert bolig	8127	11259	16289	32383	31618	29081
Andel søkere som har fått avslag på kommunal bolig	14	24	10	28	28	24
Netto driftsutgifter til introduksjonsstønad pr. innbygger	68	86	80	303	257	217
Mottakere av introduksjonsstønad i prosent av antall innbyggere	0,09	0,09	0,1	0,24	0,22	0,19

5.6 NAV

Selv om det ikke blir pekt på konkrete risikoer knyttet til NAV, blir det stilt spørsmål om delingen av statlig og kommunal ressursfordeling og hvordan NAV løser lovpålagte tjenester iht sosialtjenesteloven (nå helse- og omsorgsloven). Sosialhjelpen øker kraftig og det kan stilles spørsmål ved om kommunen jobber tilstrekkelig forebyggende.

Et område som det spesielt blir pekt på er oppfølgingen av unge sosialhjelpsmottakere for eksempel i forhold til bolig, skolegang etc. Har en gode nok tiltak og blir denne gruppen fulgt opp på en god nok måte?

Fylkesmannen vil i 2012 gjennomføre et tilsyn med NAV i Tønsberg.

5.7 Barnevern

I Tønsberg kommune er barnevernet organisert under virksomheten Barn og unge

I årsmeldingen for 2010 blir det blant annet pekt på følgende avvik påpekt for BOU²⁵:

- Økning av bekymringsmeldinger har ført til fristbrudd
- Det er ventelister i PPT

²⁵ Tønsberg kommune, Årsmelding Tønsberg kommune 2010, s.39

Det blir videre pekt på blant annet følgende utfordringer knyttet til vedtatte resultatmål²⁶:

- Kompetanse på rusproblematikk i forhold til foreldre og ansatte tilknyttet barnehagene.
- Slutføring og implementering av tiltak i rusplanen.
- Å utvikle samarbeidet for minoritetsspråklige familier mellom BOU, barnehager og skoler.
- Å forplikte til aktiv bruk av prosedyreperm i barnehager, skoler og BOU ved bekymring for barn og unge.

Av budsjett 2011 går det fram at det har vært en kraftig vekst i barnevernet både i antall barn og andel barn med barneverntiltak i aldersgruppen 0-17 år. Det betales også flere KS-satser da kompleksiteten i tiltakskjeden er større og utfordringene for staten å rekruttere fosterhjem er blitt store. For å kunne redusere kostnadene i barnevernet og i tillegg drive et forebyggende og kostnadseffektivt barnevern er det behov for å tilføre barnevernet økt ramme i 2011 på tiltakssiden. Rådmannen foreslår å øke tiltakssiden med nesten 2,6 mill kroner. I tillegg foreslås det en ny prosjektstilling som skal jobbe med å finne egne tiltak med lavere kostnader. Denne stillingen forsøkes dekket med prosjektmidler fra Fylkesmannen. I tillegg vil barnevernet søke Fylkesmannen om midler til flere stillinger i barnevernet.²⁷

Det går fram av KOSTRA at driftsutgiftene til barnevern per innbygger i Tønsberg kommune har økt i perioden, og at de per 2010 ligger rett i overkant av gjennomsnittet i kommunegruppen. Saksbehandling utgjør en lavere del av driftsutgiftene til sektoren enn hva man i gjennomsnitt finner i kommunegruppen.

Det går videre fram av KOSTRA at tallet på barn i Tønsberg kommune med tiltak og undersøkelse i likhet med gjennomsnittet i kommunegruppen har økt i løpet av de siste tre år. Andelen i Tønsberg kommune i forhold til denne gruppen ligger i overkant av gjennomsnittet i kommunegruppen. Når det gjelder tallet på barn i kommunen som har undersøkelser eller tiltak, så er dette per 2010 litt høyere enn hva det er i gjennomsnitt i kommunegruppen. I forhold til saksbehandlingstid og tiltaksplaner så har Tønsberg kommune per 2010 markert færre saker der man går utover saksbehandlingsfristen på tre måneder. Samtidig går det fram at kommunen i mindre grad har utarbeidet tiltaksplaner for barn i tiltak, enn det man gjennomsnittlig finner i kommunegruppe 13.

	Tønsberg			Gj.snitt kommunegruppe 13		
	2010	2009	2008	2010	2009	2008
Netto driftsutgifter til sammen per innbygger (kr)	1299	1146	1060	1282	1230	1132
Netto driftsutgifter per innbygger 0-17 år, barnevernstjenesten	6078	5346	4901	5527	5309	4851
Andel netto driftsutgifter til saksbehandling (funksjon 244), prosent	28,3	31,2	33	34,1	34,9	34,4
Andel netto driftsutgifter til barn som bor i sin opprinnelige familie (funksjon 251), prosent	32,1	25,3	19,3	15	14,3	14,1
Andel netto driftsutgifter til barn som bor utenfor sin opprinnelige familie (funksjon 252), prosent	39,6	43,5	47,7	50,8	50,8	51,5
Barn med undersøkelse ift. antall innbyggere 0-17 år, prosent	4,6	4	3,7	3,4	3,1	2,9
Andel barn med barnevernstiltak ift. innbyggere 0-17 år	4,3	3,6	3,8	4,2	3,9	3,7
Brutto driftsutgifter per barn (funksjon 244)	32115	35344	34596	34384	34675	33305
Barn med undersøkelse eller tiltak per årsverk	21,2	18,3	20	19,5	18,6	18

²⁶ Tønsberg kommune, Årsmelding Tønsberg kommune 2010, s.36-39.

²⁷ Tønsberg kommune, Budsjett 2011, s.12

Andel undersøkelser som fører til tiltak, prosent (funksjon 244)	49,3	48,8	44,7	47	46,9	47,7
Stillinger med fagutdanning per 1 000 barn 0-17 år	2,7	2,8	2,5	2,8	2,7	2,7
Andel undersøkelser med behandlingstid over tre måneder, prosent	11,8	7,8	10,9	20,7	20,9	20,8
Andel barn med tiltak per 31.12. med utarbeidet plan, prosent	61	67	50	78	75	69

Flere viser til at barnevern er et område det er knyttet risiko til og som det er viktig å følge opp med tilstrekkelig kontroll. Det blir vist til at tidsfrister ikke overholdes på grunn av en periode med stor økning av antall bekymringsmeldinger. Videre blir det påpekt at dette feltet handler det om en spesielt sårbar gruppe som i liten grad har en egen stemme. Selv om fylkesmannen også er inne og gjør tilsyn, blir det vist til at området «ikke kan kontrolleres for ofte».

Det er også kommet en henvendelse til kontrollutvalget vedrørende gjennomføring av et forvaltningsrevisjonsprosjekt innen barnevern der kontrollutvalget vedtok i sak 50/11 at «Kontrollutvalget tar "barnevern" med som forslag inn i den nye planen for forvaltningsrevisjonsprosjekter 2012 - 2015.»

6 Kommunal utvikling og teknisk sektor

Av årsmeldingen for 2010 går det fram at blant annet følgende resultatmål ikke er oppnådd eller bare delvis er oppnådd for miljøvern²⁸:

- "Kommunen som spydspiss" – *Kommunen har ennå ikke kommet så langt at vi kan betraktes som en spydspiss i bærekraftig utvikling.*
- "Hensiktsmessige transportløsninger/God arealplanlegging" – *Målet er ikke fullt oppnådd. Det avgis fortsatt dyrket mark i kommunen vesentlig på grunn av E-18 utbyggingen.*

Videre går blant annet følgende utfordringer knyttet til vedtatte resultatmål fram av årsmeldingen²⁹:

- Det er svært viktig at kommunen holder stort trykk på miljøsertifisering, da dette gir konkrete resultater i forhold til å redusere klimagassutslipp og redusert energiforbruk.

Av årsmeldingen for 2010 går det fram at blant annet følgende resultatmål ikke er oppnådd eller bare er delvis oppnådd for samfunnssikkerhet og beredsskap³⁰:

- "Etablering av en Hendelsesliste for Tønsberg kommune på bakgrunn av samarbeide med Fylkesmannens beredskapsavdeling og de andre kommunene i Vestfold" – *Målet ikke fullt oppnådd.*
- "Oppstart ROS analyser og beredskapsarbeid i Virksomhetene" – *Målet er ikke oppnådd.*

Videre går blant annet følgende utfordringer knyttet til vedtatte resultatmål fram av årsmeldingen³¹:

²⁸ Tønsberg kommune, Årsmelding Tønsberg kommune 2010, s.100-101.

²⁹ Tønsberg kommune, Årsmelding Tønsberg kommune 2010, s. 101.

³⁰ Tønsberg kommune, Årsmelding Tønsberg kommune 2010, s.103.

³¹ Tønsberg kommune, Årsmelding Tønsberg kommune 2010, s.103.

- Gjennomføre arbeidet med Samfunnssikkerhet og beredskap i Virksomhetene innenfor vedtatt tidsfrist som er sommeren 2012.

I forhold til avfalls- og renovasjonstjenesten i Tønsberg kommune går det frem av KOSTRA-tallene at kommunens driftsutgifter per tonn innsamlet husholdningsavfall økte kraftig fra 2008 til 2009 og at disse har lagt høyere enn gjennomsnittet for kommunegruppen etter 2009. Tønsberg kommune har også et høyere årsgebyr for avfallstjenesten enn gjennomsnittet i kommunegruppen. Videre går det frem at Tønsberg har flere fraksjoner og flere tømmedager for matavfall i løpet av året enn hva man i gjennomsnitt finner i kommunegruppe 13.

Andelen av befolkningen som er tilknyttet offentlig avløp har økt i Tønsberg kommune de siste tre årene, og at andelen med tilknytning til offentlig avløp er høyere i denne kommunen enn det som er gjennomsnittet i kommunegruppen. Tønsberg kommunes årsgebyr på avløpstjenester har i perioden vært lavere enn kommunegruppens gjennomsnitt. Videre går det fram at andel fornyet ledningsnett i kommunen er litt lavere enn det man i snitt finner i kommunegruppen. Det går også frem av tallene at det sammenlignet med gjennomsnittet i kommunegruppen har vært mer enn dobbelt så mange kloakkstopper i avløpsledninger, overløp og kummer per kilometer ledningsnett i Tønsberg kommune de to siste år.

Når det gjelder vannforsyningen i kommunen går det frem at 95,3 % av innbyggerne i Tønsberg kommune per 2010 er tilknyttet det offentlige vannverket. Dette er høyere enn hva som er gjennomsnittet i kommunegruppe 13. Videre går det frem at årsgebyret for vannforsyning i Tønsberg kommune har vært stabilt de siste tre årene. Per 2010 ligger dette på 75 % av gjennomsnittet i kommunegruppen. Andelen ledningsnett som i gjennomsnitt har blitt fornyet rapporteres for 2010 å være nesten dobbelt så stor i Tønsberg kommune som i kommunegruppen.

Kommunens netto driftsutgifter til samferdsel målt i kr per innbygger har økt de siste tre årene, men ligger samtidig lavere enn gjennomsnittet for kommunegruppen. Kommunens brutto investeringsutgifter i kr per innbygger til samferdsel ligger i samme periode over gjennomsnittet for kommunegruppen. Videre går det frem at kommunen har nesten dobbelt så mange kilometer kommunal gang og sykkelsti per 10 000 innbyggere som det man i gjennomsnitt finner i kommunegruppen.

Av KOSTRA går det frem at kommunens netto driftsutgifter til kommunal eiendomsforvaltning ligger på 7,5 % i prosent av samlede netto driftsutgifter i 2010. Tønsberg kommune netto driftsutgifter til kommunal eiendomsforvaltning ligger under gjennomsnittet i kommunegruppen for hele perioden 2008-2010. Kommunens brutto investeringsutgifter til kommunal eiendomsforvaltning per innbygger har i samme periode lagt høyere enn det de gjør i gjennomsnitt i kommunegruppen. Videre går det fram av KOSTRA at kommunens utgifter til både drift og vedlikehold av kommunens eiendomsmasse ligger markert under gjennomsnittet for kommunegruppe 13. Det går videre fram at av kommunens netto driftsutgifter til kommunal eiendomsforvaltning målt i kroner per innbygger, bruker Tønsberg kommune klart mest ressurser på drift av skolelokaler. Sammenlignet med gjennomsnittet i kommunegruppen bruker likevel kommunen mindre til dette formålet. Det går også fram av tallene at energikostnadene for kommunal eiendomsforvaltning per kvadratmeter er markert lavere i Tønsberg kommune enn for gjennomsnittet av kommunene i kommunegruppe 13. Per 2010 rapporterer kommunen en energikostnad per kvadratmeter på bare 10 % av gjennomsnittet i kommunegruppen.

	Tønsberg			Gj.snitt kommunegruppe 13		
	2010	2009	2008	2010	2009	2008
Driftsutgifter per tonn innsamlet husholdningsavfall	2156	2202	1644	1941	1792	1583
Årsgebyr for avfallstjenesten (gjelder rapporteringsåret+1)	2707	2672	2418	2274	2180	1985

Antall avfallsfraksjoner det er etablert hentesystem for	6	7	4	3	3	3
Antall hentinger av matavfall i løpet av et år	52	52	52	41	41	40
Andel av befolkningen som er tilknyttet kommunal avløpstjeneste	94,5	93,4	92,3	89,6	91,1	90,9
Årsgebyr for avløpstjenesten (gjelder rapporteringsåret+1)	2430	2384	2376	2588	2500	2483
Andel fornyet ledningsnett, gjennomsnitt for siste tre år	0,48	0,53	0,33	0,55	0,54	0,6
Antall kloakkstopper i avløpsledninger, overløp og kummer per kilometer ledningsnett	0,176	0,171	..	0,071	0,081	0,092
Andel av befolkningen som er tilknyttet kommunal vannforsyning	95,3	96,3	97,4	90,8	92	93
Årsgebyr for vannforsyning (gjelder rapporteringsåret+1)	1448	1440	1478	1911	1762	1756
Andel fornyet ledningsnett, gjennomsnitt for siste tre år	1,401	1,222	0,858	0,744	0,834	0,786
Netto driftsutgifter i kr pr. innbygger, samferdsel i alt	543	435	409	685	583	590
Brutto investeringsutgifter i kr pr. innbygger, samferdsel i alt	801	1381	686	607	538	647
Gang- og sykkelvei i km som er et kommunalt ansvar pr. 10 000 innb.	21	20	20	11	11	11
Brutto driftsutg. i kr pr. innbygger for komm. veier i alt	801	703	648	849	858	767
Årsgebyr for feiing og tilsyn (gjelder rapporteringsåret +1)	394	380	370	329	302	309
Andel A-objekter som har fått tilsyn	..	69,1	45,6	..	87	77,7
Andel piper feiet	..	55,5	50,1	..	46,1	46,1
Netto driftsutgifter til kommunal eiendomsforvaltning, i prosent av samlede netto driftsutgifter	7,5	6	7,7	10,3	9,7	9,7
Brutto investeringsutgifter til kommunal eiendomsforvaltning per innbygger	4639	4078	2227	3053	2971	3078
Utgifter til vedlikeholdsaktiviteter i kommunal eiendomsforvaltning per kvadratmeter	39	30	38	125	152	100
Utgifter til driftsaktiviteter i kommunal eiendomsforvaltning per kvadratmeter	75	73	345	467	422	421
Energikostnader for kommunal eiendomsforvaltning per kvadratmeter	14	15	89	132	112	112
Netto driftsutgifter til administrasjonslokaler per innbygger	333	126	110	270	236	238
Netto driftsutgifter til førskolelokaler per innbygger	79	270	285	316	279	246
Netto driftsutgifter til skolelokaler per innbygger	1334	980	1222	1795	1669	1641
Netto driftsutgifter til institusjonslokaler per innbygger	404	277	367	673	615	581
Netto driftsutgifter til kommunale idrettsbygg per innbygger	503	364	430	344	294	222
Netto driftsutgifter til kommunale kulturbygg per innbygger	69	75	68	151	123	109

6.1.1 Vedlikehold

Flere som har deltatt i undersøkelsen viser til at vedlikehold av kommunale bygg er et område det er knyttet risiko til. Både rådhuset og barnehager blir fremhevet som bygg det er vedlikeholds-utfordringer og hvor det er risiko i forhold til fysisk arbeidsmiljø.

Samtidig vises det til at bevilgninger har økt ett år og det er satt av leieinntekter som er øremerket til vedlikehold. Det blir også pekt på at det er investert mye i nybygg (spes. skole og barnehage) i tillegg til at kommunen bevilger 10 mill. i året til rehabilitering hvor man går grundig til verks på slitne bygg.

6.1.2 Bydrift

I undersøkelsen blir det vist til at det er vanskelig å skaffe kompetente fagfolk og ingeniører, spesielt innen VA. Det oppleves å være trange budsjetter for driftsoppgaver. Samtidig blir det påpekt at manglende kompetanse og midler til VA og vei kan over tid få svært alvorlige konsekvenser over tid (livstruende).

6.2 Areal, plan og bygg

Av årsmeldingen for 2010 går det fram at blant annet følgende resultatmål ikke er oppnådd for arealforvaltningen³²:

- Ingen nedbygging av dyrket mark i perioden 2009-2015 – *Målet er ikke oppnådd.*
- Visualiseringsprosjekt, endret arealbruk i grønne områder - *Målet er ikke oppnådd.*

Videre går blant annet følgende utfordringer knyttet til vedtatte resultatmål fram av årsmeldingen³³:

- Jordvern er fortsatt en av de største utfordringene i kommunen. Utfordringen framover er å jobbe sterkere for fortetting og styre nye utbyggingsområder mot arealer som ikke er dyrka eller dyrkbare.
- Vanddirektivet vil også gi en del utfordringer for landbruket og det er hele tiden motstridende interesser mellom landbruksnæringen og utbyggingsinteresser.

Det går frem av KOSTRA at kommunens netto driftsutgifter til fysisk planlegging, kulturminner, natur og nærmiljø i prosent av kommunens samlede netto driftsutgifter i løpet av perioden ligger noe lavere enn det som er gjennomsnitt i kommunegruppen.

KOSTRA-tallene viser videre at både saksbehandlingsgebyret for private reguleringsplaner for boligformål er høyere i Tønsberg kommune enn i kommunegruppen, mens saksgebyret for oppføring av enebolig er lavere. Når det gjelder gebyret for kart- og delingsforretning har dette økt fra 2009 til 2010 slik at dette nå er høyere enn hva det er i gjennomsnittet i kommunegruppen.

I forhold til behandlingstider ble den gjennomsnittlige saksbehandlingstid for byggesaker halvert fra 2008 til 2009 og er per 2010 på 34 kalenderdager i Tønsberg kommune. Dette er lavere enn gjennomsnittet i kommunegruppen. Videre viser KOSTRA-tallene at kommunen både har færre turstier og løyper tilrettelagt for sommerbruk, og mindre leke og rekreasjonsareal enn det man i gjennomsnitt har i kommunegruppen.

Kommunen har ikke innvilget dispensasjonssøknader for nybygg i 100-m beltet langs saltvann i løpet av de siste tre årene.

³² Tønsberg kommune, Årsmelding Tønsberg kommune 2010, s.97-98.

³³ Tønsberg kommune, Årsmelding Tønsberg kommune 2010, s. 99.

	Tønsberg			Gj.snitt kommunegruppe 13		
	2010	2009	2008	2010	2009	2008
Netto driftsutgifter til fysisk planlegging, kulturminner, natur og nærmiljø i prosent av kommunens samlede netto driftsutgifter	1,08	1,15	1,3	1,36	1,4	1,52
Saksbeh.gebyr, privat reg.plan, boligformål. jf. PBL-08 § 33-1.	90105	73060	..	80046	63522	..
Saksgebyret for oppføring av enebolig, jf. PBL §93 pkt. a.	7495	6815	6310	14105	13247	11528
Standardgebyr for kombinert kart- og delingsforetn., tilsvarende en boligtomt 750 m2.	17990	13400	12355	16471	13935	12720
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid, vedtatte reguleringsplaner (kalenderdager)	325	280	87	331	280	268
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid, byggesaker (kalenderdager)	34	34	68	44	49	45
Andel søkn. om tiltak der komm. har overskredet lovpålagt saksbehandlingstid	2	2	4	8	5	..
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid, kartforretning (kalenderdager)	65	68	58	70	88	83
Leke- og rekreasjonsareal i tettsteder. 1000 innb. i tettsteder	18	17	17	33	41	33
Leke- og rekreasjonsareal. 1000 innb.	16	15	15	34	44	37
Turstier og løyper tilrettelagt for sommerbruk per 10 000 innbygger	15	15	15	41	43	41
Antall kommunale planer sendt på høring	6	15	19	11	14	13
Andel av disse som det er fremmet innsigelse til.	17	20	21	28	25	22
Antall dispensasjoner knyttet til nye bygninger i strandsonen per 100 km kystlinje. Gjelder utenfor tettsteder	0	0	0	1,8	1,2	2,2
Andel dispensasjonssøkn. for nybygg i 100-m beltet langs saltvann innvilget	..	..	..	61	47	..

6.2.1 Saksbehandling og service

Plan og bygg har ikke er ferdig utviklet kvalitetssystem, men dette er under utvikling og kontrollutvalget blir orientert om utviklingen.

Flere peker på at saksbehandling innenfor plan og bygg er svært viktig med tanke på å sikre likebehandling og god service til innbyggerne.

Det stilles spørsmål ved om det er tilstrekkelig bemanning, og om saksbehandlingen er effektiv og sikrer likebehandling. Det blir spesielt trukket frem at det kan være interessant å undersøke hvordan serviceerklæringene fungerer og om disse følges opp på en god måte. Det kommer også fram at kommunen har fått kritikk fra innbyggere når det gjelder arbeidet med arealbruks-/reguleringsplaner.

Ressursene er nylig økt innen området – noe som kan tale for å vente med eventuell forvaltningsrevisjon av området.

Videre er det generelt en stor mengde henvendelser på e-post og tlf. Det kan være vanskelig å vurdere til enhver tid hva som kreves journalført og hva som kun er til internt bruk. Konsekvensen er at det kan være vanskelig for andre å sette seg inn i saksgangen i etterkant.

Det blir i undersøkelsen anbefalt et prosjekt knyttet til behandling av saker etter plan og bygningslovens bestemmelser

Andre mulige temaer som sies kan være interessante å undersøke er rutiner, ressursbruk og organisering.

Kontrollutvalget har også mottatt bekymringsmelding om effektivitet og saksbehandlingen på Byggesak og Arealplan avdelingen. Saken ble diskutert kontrollutvalget har registrert at det i næringslivet uttrykkes bekymring for saksbehandling og service nivået på Byggesak og Arealplan-avdelingen.

6.2.2 Jordvern

Det fremkommer også i undersøkelsen at Jordvern oppleves som en utfordring i kommunen. Spesielt blir kapasiteten på ansvarlig avdeling trukket frem som en stor utfordring.

6.2.3 Selvkost

Selv om det ikke blir pekt på selvkostregnskapet ikke er i orden blir det vist til at dette er et komplisert område og at det er viktig å være påpasselig med at en ikke krever mer i gebyrer av innbyggerne enn det er grunnlag for.

6.3 Miljø og Samfunn

I undersøkelsen kommer det frem at det er stor aktivitet på eiendomsutviklingssiden samtidig som det er krav til bærekraftig utvikling, noe som setter større krav til fagkompetanse enn tidligere.

Det blir videre påpekt at avdelingen har ikke oppdatert delegasjonsreglement i forhold til administrativ organisering.

Det kom i undersøkelsen inn et forslag om å gjennomføre et prosjekt knyttet til oppfølging av Lov om biologisk mangfold

6.3.1 Klima

Kommunen har en klimaplan og det blir vist til at det er viktig at en tar inn over seg de utfordringer som ligger i den. Det blir stilt spørsmål ved om dette blir gjort i tilstrekkelig grad.

6.3.2 Beredskap

En av anbefalingene om prosjekt er knyttet til Beredskap og ROS knyttet til store hendelser

Det fremgår også i Tønsberg blad at kommunen ikke hadde klare rutiner knyttet til evakuering i forbindelse med brannen på Auli gård på Sem natt til 21. oktober i fjor. Da ble flere innlosjert på hotell, og det var stor usikkerhet knyttet til betaling av opphold m.m. I avisen fremgår det behov for å bedre planene og retningslinjene når det gjelder evakueringer.

6.4 Befolkningsutvikling og næringsutvikling

I årsmeldingen 2010 vises det til følgende overordnede kommuneplanmål for næringsutvikling³⁴:

- "Godt tilbud på varierte arbeidsplasser med riktig lokalisering mht. transport".

Videre går blant annet følgende utfordringer fram:

- å skape riktig forståelse og beslutningsgrunnlag for hva som skal til for å skape attraktivitet, som er grunnlaget for en ønsket næringsutvikling³⁵
- tilgang på/utvikling av nye næringsområder³⁶

Det går frem av KOSTRA-tallene for Tønsberg kommune at innbyggertallet i løpet av de siste tre årene har økt med ca 2,2 %. Det går videre frem at det bare er mindre endringer innenfor de ulike aldersgruppene i kommunen. Kommunen har i perioden hatt et tilflyttingsoverskudd og har en markert høyere mobilitet blant innbyggerne enn det som er gjennomsnittet i kommunegruppen. Videre går det frem at Tønsberg kommunen har en lavere andel innvandrerbefolkning enn det man i gjennomsnitt finner i kommunegruppen. Andelen av befolkningen som pendler ut av kommunen har også vært stabilt de siste tre årene, på samme nivå som gjennomsnittet i kommunegruppen.

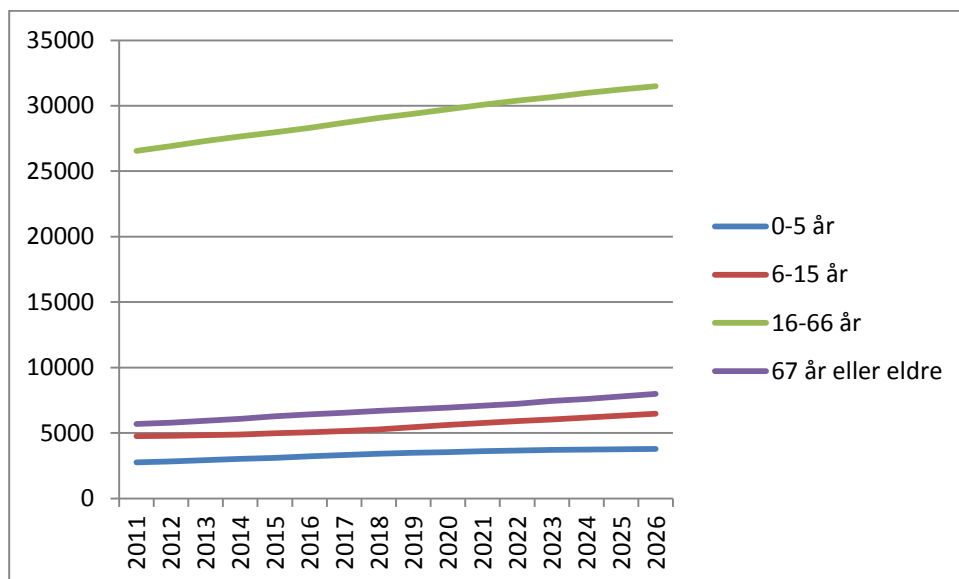
	Tønsberg			Gj.snitt kommunegruppe 13		
	2010	2009	2008	2010	2009	2008
Folkemengden i alt	39758	39367	38914	..	..	..
Andel 1-5 år	5,8	5,9	5,8	6,3	6,2	6,2
Andel 6-15 år	12	12	12,2	13	13	13,2
Andel 16-18 år	3,7	3,9	3,8	4,1	4,1	4,1
Andel 19-24 år	7,8	7,8	7,6	7,7	7,5	7,3
Andel 25-66 år	55,3	55,2	55,2	54,9	55,1	55,1
Andel 67-79 år	9,2	9,1	9,2	8,5	8,5	8,4
Andel 80 år og over	5,1	5,1	5,1	4,3	4,4	4,4
Innflytting per 1000 innbyggere	75,8	72,7	75,3	59,2	54,9	55,8
Utflytting per 1000 innbyggere	68,3	62,4	63,1	49,5	46,4	46
Samlet fruktbarhetstall	1,8	1,8	1,7	1,9	1,9	1,8
Andel innvandrerbefolkning	10,6	10	9,4	11,9	11,3	10,5
Andel av befolkningen som bor i tettsteder	90,8	91,7	92	86,6	88,3	88,2
Gjennomsnittlig reisetid til kommunesenteret i minutter	5,1	5	5,4	6,4	6,5	6,5
Andel av befolkningen 20 - 66 år som pendler ut av bostedskommunen	29,5	29	29,2	30,5	28,5	29,3

³⁴ Tønsberg kommune, Årsmelding Tønsberg kommune 2010, s. 93.

³⁵ Tønsberg kommune, Årsmelding Tønsberg kommune 2010, s. 94.

³⁶ Tønsberg kommune, Årsmelding Tønsberg kommune 2010, s. 122.

En framskrivning av befolkningstallene for Tønsberg kommune viser at de neste 15 årene vil aldersgruppen 0-5 år øke svakt, mens aldersgruppen 6-15 år vil øke noe mer. Aldersgruppene 16-66 år og 67 år og over vil ha en større vekst³⁷. Sistnevnte gruppe vil øke med 2200 personer.

Også i undersøkelsen blir det påpekt at en stadig økende aldrende befolkning fører til utfordringer i forhold til økonomi og tjenestetilbud.

6.4.1 By- og næringsutvikling

Det går fram av KOSTRA at Tønsberg kommune har større netto driftsutgifter til tilrettelegging og bistand for næringslivet målt per innbygger enn det man i gjennomsnitt har i kommunegruppen, og at disse har økt i løpet av perioden.

	Tønsberg			Gj.snitt kommunegruppe 13		
	2010	2009	2008	2010	2009	2008
Nto driftsutg. til tilrettelegging og bistand for næringslivet pr. innb. i kroner	123	114	106	89	91	82

Det blir stilt spørsmål om Tønsberg kommune har et tilstrekkelig næringsrettet arbeid med fokus på regional utvikling og samarbeid med nabokommuner. Det blir vist til at det er en svakhet at de ikke har fått bedre samarbeid med omegnskommunene – det blir for mye konkurranse i stedet for samarbeid.

Det stilles også spørsmål ved om det er tilstrekkelig med planer for hvordan Tønsberg skal utvikle seg og se ut i fremtiden.

³⁷ Basert på SSB sine tall for befolkningsframskriving etter alternativ MMMM (Middels nasjonal vekst).

I Tønsberg Blad 15.11.2011 blir Tønsberg kommune beskrevet som «Treg, ineffektiv og lite næringsvennlig» av næringsforeningen. Videre heter det i artikkelen «flere bedrifter med tunge lokomotiver som Nokas, Visma og Esso i spissen føler seg lite ønsket i Tønsberg» og at «kommunen i stor grad fokuserer på begrensningene framfor mulighetene». Representantene fra næringsforeningen uttaler at «dersom også kommunen ønsker et bærekraftig næringsliv må det vises gjennom effektiv saksbehandling og en positiv holdning... Nå håper de at økte gebyrer skal bedre kapasiteten i seksjonen for areal og byggesaker.»

Selv det fremkommer i artikkelen at Byplansjef som er leder for areal- og byggesakseksjonen synes at mye av kritikken er utrolig, urettferdig, og til dels feil, viser hun til at seksjonen er underbemannet. Hun uttaler at «de som jobber her er dyktige og har solid kompetanse. Men vi er for få. Med dagens bemanning klarer man ikke å løse alle oppgave innen rimelig tid. Nå skal økte gebyrer brukes til nyansettelser, og det vil lette på trykket.»

7 Gjennomførte forvaltningsrevisjoner 2008-2011

Av Vestfold Interkommunale Kontrollutvalgs Sekretariat (VIKS) sine hjemmesider går det fram at det er gjennomført følgende forvaltningsrevisjoner i Tønsberg kommune i valgperioden:

- Analyse av kostnadene i hjemmebasert omsorg (2008)
- Finansforvaltningen i Tønsberg kommune (2008)
- Etiske retningslinjer (2009)
- Forvaltning av eksisterende bygningsmasse – styring og kontroll med vedlikehold og investeringer (2009)
- Internkontroll (2009)
- Kultur og næringsutvikling i Tønsberg kommune (2010)
- Offentlige anskaffelser Tønsberg kommune (2010)
- Offentlige anskaffelser Tønsberg Kommunale Eiendom (2010)
- Anskaffelser og rammeavtaler del 1 (2011)
- Anskaffelser og rammeavtaler del 2 (2011)
- Behovsdekning innenfor rusomsprgen (2011)
- Rettssikkerhet, likebehandling og forvaltning (2011)

8 Planlagte tilsyn

Revisjonen har vært i kontakt med fylkesmannen vedrørende å få en oversikt over planlagte tilsyn i Tønsberg kommune. I tilsynsplanen for 2012 fremgår det at det vil gjennomført tilsyn innen følgende områder:

- Vedtak om tvang etter h&o loven kap 9, utredning og samarbeid med spesh.tj (systemrevisjon)
- Rus
- Sosial NAV Stønad (Landsomfattende Systemrevisjon)

Del 3 – Risikoanalyse

9 Risikoanalyse

På bakgrunn av den informasjonen som er samlet inn gjennom dokument, spørreundersøkelse, intervju og prosesser i kontrollutvalget, vil vi under gjøre en oppsummering og analyse av risikoer som er identifisert for Tønsberg kommune. Med risiko så mener vi her fare for at det forekommer avvik fra måloppnåelse, regelverk og politiske vedtak.

Alvorlighetsgraden vil bli farget med rødt (høy risiko), gult (middels risiko) og grønt (lav risiko). Vi har gitt eksempler på hvordan vurderingene gjøres i tabellen under.

	Måloppnåing	Regelverk	Politiske vedtak
LAV RISIKO	Avvik fra underordna mål hvor konsekvensene av manglende måloppnåelse blir vurdert som små.	Ikke aktuelt. Manglende regeletterleving vil alltid ha middels eller høy konsekvens.	Avvik fra politisk vedtak hvor konsekvensene av manglende måloppnåelse blir vurdert som små.
MIDDELS RISIKO	Avvik fra mål som kan medføre konsekvenser for kommunen sin økonomi eller omdømme, men ikke påvirke liv eller helse. Gjelder også mål som er under gjennomføring	Mindre avvik fra lovparagraf eller forskrift	Avvik fra vedtak som kan medføre konsekvenser for kommunen sin strategi, planer og økonomi
HØY RISIKO	Avvik fra viktig mål. Kan ha vesentlig konsekvens for kommunen sin økonomi, omdømme eller liv og helse.	Klart lovbrudd som kan medføre vesentlig konsekvens for kommunen. Kan ev. påvirke liv og helse.	Avvik fra vedtak som i vesentlig grad kan medføre konsekvenser for kommunen sine strategier, planer og økonomi.

Det er viktig å påpeke at risikovurderingene skjønnsmessige vurderinger basert på foreliggende informasjon, og at kontrollutvalget kan vurdere risikoen knyttet til de ulike områdene som forskjellig fra det som er foreslått her. Det er derfor kontrollutvalget som til slutt skal vurdere og prioritere de ulike områdene, og avgjøre hvilke prosjekter som det skal gjennomføres forvaltningsrevisjon innenfor i perioden.

9.1 Administrasjon og organisasjon

Administrasjon og organisasjon				
Mål/regelverk/vedtak	Årsak	Virkning	Risiko	Kommentar
Organisering	To-nivå modell med relativt autonome virksomheter.	Manglende samhandling og koordinering på tvers av tjenesteområdene. Dette kan ha størst negativ effekt på helse- og omsorgsområdet.		Det vises til at det er iverksatt et omorganiseringsprosjekt som skal bedre samordning og skape tydeligere ledelse
Servicesenter	Et viktig møtepunkt mellom kommune og innbyggere. Fare for manglende service og imøtekommenhet overfor innbyggerne.	Skadelig for kommunens omdømme. Manglende tjenester til innbyggerne.		

Internkontroll	<p>Fokus på måloppnåelse mer enn oppfølging og kontroll av kvaliteten på tjenestene.</p> <p>Manglende avvikssystem.</p> <p>Ikke tilstrekkelig med risikoanalyser innen alle områder.</p>	<p>Fare for manglende etterlevelse av regelverk og manglende kvalitet på tjenestene.</p>		<p>Det vises til at kommunen arbeider med å etablere et internkontrollsystem og et elektronisk avviksregistreringssystem. Det skal også opprettes en egen enhet med ansvar for kvalitetsindikatorer, internkontroll m.m. Det oppfordres derfor til å avvente en forvaltningsrevisjon til det nye systemet har fått fungere en periode.</p> <p>Det ble gjennomført en forvaltningsrevisjon på området i 2009.</p>
Utredningskapasitet	<p>Mangler utredningskapasitet og kompetanse.</p>	<p>Utfordringer knyttet til saksutredninger og styring av virksomheten.</p>		
Saksbehandling	<p>Det vises generelt til utfordringer knyttet til saksbehandlingsrutiner og kapasitet i kommunen.</p> <p>Ulike fagsystemer som ikke kan integreres.</p> <p>Manglende oppfølging av offentlighetslov.</p>	<p>Manuelle arbeidsprosesser.</p> <p>Sein saksbehandling.</p> <p>Feil i saksbehandlingen.</p> <p>Risikoen er størst innenfor helse og omsorg. Men også innenfor PP tjenesten</p>		<p>Det fremkommer at kommunen vil opprette en enhet med ansvar for saksbehandling knyttet til tildeling av tjenester. Formålet er å profesjonalisere tjenestene.</p>
Vedtaksoppfølging	<p>Det blir stilt spørsmål ved om det er tilstrekkelig prosedyrer for gjennomføring og oppfølging av politiske vedtak.</p>	<p>Manglende gjennomføring av vedtak.</p>		
Innkjøp	<p>Generelt et område hvor det er risiko for feil.</p> <p>Det vises til at rutiner for innkjøp og oppfølging av rammeavtaler ikke er helt på plass.</p> <p>Mediasaker knyttet til brudd på lov om offentlige anskaffelser.</p>			<p>Rådmannen skal orientere om saken knyttet til kjøp av skoleskyss i KU møte.</p> <p>Det har blitt gjennomført flere forvaltningsrevisjoner knyttet til innkjøp. Sist i 2011.</p>
Etikk og organisasjonskultur	<p>Generelt et viktig område.</p> <p>Det pekes på at det kan være utfordringer knyttet til ulike kulturer innenfor ulike områder i kommunen og en manglende åpenhet.</p>	<p>Dårlig arbeidsmiljø.</p> <p>Dårlig omdømme.</p> <p>Utvikling av en uheldig organisasjonskultur.</p>		<p>Det ble gjennomført en forvaltningsrevisjon knyttet til etiske retningslinjer i 2009.</p>
Økonomi	<p>Den økonomiske situasjonen i kommunen er vanskelig og det må gjennomføres betydelige kutt.</p>	<p>Kan medføre reduserte tjenester på flere områder som kan føre til manglende måloppnåelse, regeletterlevelse eller gjennomføring av vedtak.</p>		
IKT	<p>Klager på brukerstøtte og gammelt utstyr.</p> <p>Spørsmål om det er gode rutiner for innkjøp, oppdatering og service.</p>	<p>Kan føre til utfordring i oppgaveutførelse.</p>		

Demografi	Økende vekst i den eldre befolkningen.	Endringer i behovet for tjenestetilbud. Økte kostnader til eldreomsorg.		
------------------	--	--	--	--

9.2 Oppvekst og kultur

Oppvekst og kultur				
Mål/regelverk/vedtak	Årsak	Virkning	Risiko	Kommentar
Barnehage	For mange mål og delmål, samtidig som de mangler gode felles system og prosedyrer for oppfølging og kontroll. Betydelig ressurser er bundet opp til enkeltvedtakstimer.	Kan medføre manglende kvalitet og regeletterlevelse. Ikke nok ressurser til det generelle barnehagetilbudet som kan medføre at ikke alle barn som har det vanskelig blir oppdaget tidlig nok. Ikke alltid at barn med vedtak får de timene de har krav på.		
Skole	Ikke alle mål blir nådd. Store økonomiske utfordringer. Betydelig økning i antallet barn som får spesialundervisning. Manglende tilpasset opplæring. Ikke oppdaterte lærebøker og dårlig datautstyr. Manglende oppfølging av prosedyrer og planer	Fare for at kommunen ikke har et tilfredsstillende skoletilbud i tråd med mål, regelverk og vedtak, og at elevene ikke får den undervisning de har krav på.		Kommunen har satt i gang en større utredning hvor de blant annet anbefales at skolestrukturen endres ved at en legger ned en eller flere skoler. Formålet er å skape større og mer robuste skoleenheter. Flere foreslår forvaltningsrevisjonsprosjekter på skoleområdet. Samtidig viser noen til at det er flere endringer på gang og at det kan være mest hensiktsmessig at KU ber rådmannen om en orientering først.
PPT	Betydelig økning i antallet barn som søker om spesialundervisning.	Økende ventelister		
Kultur	Det blir stilt spørsmål ved om kulturområdet generelt blir forvaltet tilfredsstillende.			Det ble gjennomført en forvaltningsrevisjon av kultur og næringsutvikling i 2010.
Kulturskole	Dårlig dekningsgrad	Ikke alle barn får tilgang til et kulturskoletilbud.		Det er igangsatt et prosjekt som skal se på organiseringen av kulturskolen. Denne saken skal legges frem politisk i juli 2012.

Oseberg kulturhus	Det blir stilt spørsmål ved om avtalen knyttet til Oseberg kulturhus er god.			
Åndsverkloven	Manglende kunnskap i virksomhetene knyttet til åndsverkloven.	Brudd på åndsverkloven		

9.3 Helse og sosial

Helse og sosial				
Mål/regelverk/vedtak	Årsak	Virkning	Risiko	Kommentar
Legedekning	Det er ikke tilstrekkelig legedekning på institusjonene. For mange små legestillinger til knyttet en institusjon.	Fare for manglende legeoppfølging av eldre på institusjon. Utfordrende å etablere et helhetlig kvalitets og oppfølgingssystem.		Kommunen ønsker å gjøre en gjennomgang av legedekning, men vi avvente til ny fastlegeforskrift er gjort gjeldende.
Legevakt	Ansatte er misfornøyd med lokalene. Organiseringen av vertskommunesamarbeid fungerer ikke så godt.			Ny organisering er til vurdering. I den forbindelse vil også lokaliseringen vurderes.
Individuell plan	Manglende rutiner for IP. Utfordrende å etablere IP når ikke samhandlingen er optimal på tvers av tjenesteområdene.	Fare for at brukere med komplekse problem ikke får utarbeidet IP og dermed også den oppfølging som de har krav på.		
Saksbehandling	Utfordringer knyttet til å følge regelverkets bestemmelser knyttet til for eksempel tilbakesvar, oppfylging av vedtak, dokumentasjon, journalføring og brukermedvirkning. Manglende opplæring, kompetanse og manglende kapasitet.	Fare for feil eller mangelfull saksbehandling.		Som nevnt tidligere ønsker kommunen å opprette en enhet med ansvar for saksbehandling knyttet til tildeling av tjenester. Formålet er å profesjonalisere tjenestene.
Samhandlingsreform	Flere peker på utfordringer knyttet til samhandlingsreformen. Krever endringer i kommunens tjenester.	Fare for at kommunen ikke klarer å samhandle tilfredsstillende med spesialist helsetjenesten. Kan medføre at pasienter ikke får de tjenester som de har krav på.		Ettersom dette er et nytt område, er det kommet innspill om at et ev. forvaltningsrevisjonsprosjekt bør komme når reformen har fått virke en periode.
Boligforvaltning	Et sektorovergripende område hvor kommunen ikke har fått til den nødvendige samhandling og tilstrekkelig helhetlig tilnærming. Mangler nok boliger.	Fare for at personer som trenger bolig ikke får det. Spesiell risiko knyttet til personer med rusavhengighet.		Det er satt ned et prosjekt for å se på hvordan boligforvaltningen er organisering i kommunen. Det ble gjennomført en forvaltningsrevisjon vedrørende rusomsorg som også berørte temaet bolig, i 2010.

Overgang 18-23 år	Tjenestene i kommunen er organisert slik at det er et tydelig skille mellom tjenester til barn og unge under 18, og tjenester til voksne over 18 år.	Kan medføre risiko knyttet til overgangen mellom tjenestene. Manglende helhetlig tjenestetilbud over tid.		
Brukerstyrt personlig assistanse (BPA)	Vanskelig å rekruttere personell. En ressurskrevende tjeneste.	Fare for at en ikke leverer tilfredsstillende og tilstrekkelige tjenester på området.		
Hjemmetjenester	På grunn av en økonomisk vanskelig situasjon skal det kuttes i hjemmetjenester. Behov for effektivisering av tjenesten.	Fare for at brukere ikke får de tjenester de har krav på.		Det er gjennomført en forvaltningsrevisjon av kostnader innen hjemmebasert omsorg i 2008.
Institusjonstjenester	Ikke samsvar mellom økonomisk ramme og de faktiske behovene. Ikke nok plasser. Ufaglært kompetanse. Feil sammensetning av pasientgrupper.	Manglende etterlevelse av regelverket knyttet til tvang. Mangelfullt tjenestetilbud.		
Demens	Vanskelig å sikre god kompetanse. Det foreligger en demensplan og kommunen har etablert en avdeling for demens. Men det er ikke bevilget penger til drift.	Kan medføre at bruker med demens ikke får den behandling de har krav på.		
Psykisk helsevern	Krever samhandling mellom flere tjenesteområder, spesielt for barn og unge. Overgangen mellom barn og voksen kan være spesielt utfordrende.	Kan medføre at tjenestetilbudet ikke er tilfredsstillende for en ekstra sårbar gruppe.		
Rusomsorg	Rusomsorg blir av flere fremhevet som et utfordrende område. Spesielt forholdet mellom rus og psykiatri, og rus i forhold til boligforvaltning. Ikke alle mål og planer for området er gjennomført i tråd med plan. Spørsmål om kommunen får de overføringer den har krav på ifbm LAR			Det er gjennomført en forvaltningsrevisjon av behovsdekning innenfor rusomsorgen i 2011. Fylkesmannen har planlagt tilsyn av rusområdet i 2012
NAV	Betydelig økning i sosialstønad. Spørsmål om en i tilstrekkelig grad klarer å følge opp unge sosialhjelpsmottakere.			Fylkesmannen har planlagt tilsyn av Sosial NAV Stønad i 2012

Barnevern	<p>Flere mener at det bør gjennomføres forvaltningsrevisjon innen dette området.</p> <p>Økt antall bekymringsmeldinger, og utfordringer knyttet til å overholde frister.</p> <p>Spesielt sårbar gruppe.</p>	Fare for manglende regeletterlevelse.		Det er gjort et vedtak i kontrollutvalget om å ta med barnevern på listen over forvaltningsrevisjonsprosjekt som skal vurderes.
------------------	---	---------------------------------------	--	---

9.4 Kommunal utvikling og teknisk sektor

Kommunal utvikling og teknisk sektor				
Mål/regelverk/vedtak	Årsak	Virkning	Risiko	Kommentar
Vedlikehold av kommunale bygg	<p>Utgifter til drift og vedlikehold av kommunale eiendommer ligger lavere enn sammenlignbare kommuner.</p> <p>Flere viser til at det er utfordringer knyttet til vedlikehold og inneklima.</p>	Fare for uforsvarlig inneklima i offentlige bygg.		Det ble gjennomført en forvaltningsrevisjon knyttet til forvaltning av eksisterende bygningsmasse - styring og kontroll med vedlikehold og investeringer i 2009.
Bydrift VA og vei	<p>Vanskelig å skaffe fagpersoner som for eksempel ingeniører.</p> <p>Opplevelse av små budsjetter i forhold til oppgavene som må løses.</p>	For lite kompetanse og midler til VA og vei kan få betydelige konsekvenser.		
Saksbehandling og service	<p>Det stilles spørsmål om avdelingen for plan og bygg har tilstrekkelig bemanning og om saksbehandlingen er effektiv og sikrer likebehandling.</p> <p>Spørsmål om serviceerklæringen følges opp på en god måte.</p> <p>Manglende internkontrollsystem.</p> <p>Kan være utfordringer knyttet til journalføring.</p> <p>Er uttrykt bekymring for saksbehandling og servicenivå innenfor byggesak og arealplan av næringslivet.</p>	Fare for mangelfull saksbehandling og ikke tilfredsstillende service.		Kontrollutvalget har diskutert bekymringen som er ytret av næringslivet.

Jordvern	Blir stilt spørsmål ved om en i tilstrekkelig grad klarer å ivareta jordvern. Spesielt blir kapasiteten på gjeldende avdeling vurdert som utfordrende.	Manglende jordvern.		
Selvkost	Ikke vist til avvik, men vist til et område som er både viktig og komplisert.	Fare for at en ikke får riktige inntekter.		
By og næringsutvikling	Opplevs av næringslivet som lite næringsvennlig. Underbemanning i areal og byggesaksseksjonen	Manglende næringsutvikling i tråd med kommunes mål.		
Klima	Kommunen har en klimaplan med mange mål. Det blir stilt spørsmål ved om disse følges opp i tilstrekkelig grad.	Manglende måloppnåelse på klimaområdet.		
Beredskap	Ikke alle mål er nådd knyttet til samfunnssikkerhet og beredskap. Det fremgår også av mediaoppslag at kommunen ikke har klare rutiner knyttet til evakuering.			

Del 4 – Forvaltningsrevisjonsprosjekter

10 Forslag til forvaltningsrevisjonsprosjekt i Tønsberg kommune 2012-2016

På bakgrunn av de analyser og risikovurderinger som er gjennomført er det identifisert flere kritiske områder som kan være utgangspunkt for mulige forvaltningsrevisjonsprosjekt i Tønsberg kommune. Forslagene danner grunnlaget for prioriteringen som kontrollutvalget skal gjøre.

For hvert prosjekt er det spesifisert nærmere med ulike temaer som kan være interessante å undersøke. I noen tilfeller er ulike temaer slått sammen.

Prosjektene som er blitt kategorisert med «høy risiko» er presentert først, deretter er «andre» prosjekt som er utledet av analysen i del 3.

Kontrollutvalget står fritt til å legge til nye prosjekter, ta vekk prosjekter og endre på prosjektene som er skissert under i sin endelige plan som oversendes til kommunestyret.

10.1 Prosjekter som er kategorisert som høy risiko

Prosjekt	Tema
Forvaltningsrevisjon av barnevern	<ul style="list-style-type: none"> - Organisering og samhandling - Regeletterlevelse (ifbm frister, hjelpetiltak, tiltaksplaner mv.) - Forebyggende arbeid
Forvaltningsrevisjon av tilpasset undervisning og spesialundervisning i grunnskolen	<ul style="list-style-type: none"> - Tilpasset undervisning - Forsvarlig system - Tildeling og organisering av spesialundervisning - Ventelister og gjennomføring av sakkyndig vurdering i PPT
Forvaltningsrevisjon av organisering, samhandling og saksbehandling innen helse- og omsorgstjenestene	<ul style="list-style-type: none"> - Organisering av tjenestene - Samhandling mellom tjenestene - Saksbehandlingsrutiner - Bruk av fagsystemer og hvordan disse fungerer på tvers av tjenestene. - Tildeling av tjenester/enkeltvedtak - Utforming/begrunnelse av enkeltvedtak - Journalføring
Forvaltningsrevisjon av individuell plan (IP)	<ul style="list-style-type: none"> - Organisering og rutiner - Regeletterlevelse - Samhandling mellom tjenestene
Forvaltningsrevisjon av internkontroll	<ul style="list-style-type: none"> - Gjennomgang av internkontrollsystem og kvalitetssystem. - System for avviksmeldinger og oppfølging av avvik
Forvaltningsrevisjon av psykisk helsevern	<ul style="list-style-type: none"> - Organisering og samhandling - Saksbehandling - Overgangen mellom barn og voksen - Bruk av individuell plan

	- Forholdet mellom rus og psykiatri
Forvaltningsrevisjon av institusjonstjenester for eldre	<ul style="list-style-type: none"> - Ressursbruk - Kvalitetssystem - Pasientdokumentasjon og journaler - Bruk av tvang - Bemanning - Legetjenester ved institusjon
Forvaltningsrevisjon av plan og bygg	<ul style="list-style-type: none"> - Saksbehandling og regeletterlevelse (frister, journalføring o.l.) - Organisering og ressursbruk knyttet til arealplanlegging - Service og forholdet mellom kommune og innbyggere/næringsliv
Forvaltningsrevisjon av beredskap	<ul style="list-style-type: none"> - Organisering og gjennomføring av arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap - Risiko- og sårbarhetsanalyser - Planer og dokumentasjon
Forvaltningsrevisjon av hjemmetjenestene	<ul style="list-style-type: none"> - Kvalitetssystem - Saksbehandling - Pasientdokumentasjon og journaler - BPA (brukerstyrt personlig assistent) - Bemanning
Forvaltningsrevisjon av boligforvaltningen	<ul style="list-style-type: none"> - Organisering og samhandling - Saksbehandling og tildeling av boliger - Utnyttelse av utleieboliger
Forvaltningsrevisjon av vedlikehold av kommunale bygg	<ul style="list-style-type: none"> - Ressursbruk - Regeletterlevelse - Inneklima
Forvaltningsrevisjon av innkjøp	<ul style="list-style-type: none"> - Organisering og rutiner - Regeletterlevelse - Etterlevelse av rammeavtaler

10.2 Andre prosjekter

Prosjekt	Tema
Forvaltningsrevisjon av innføring av samhandlingsreformen	<ul style="list-style-type: none"> - Oppfølging av utskrivningsklare pasienter - Planlegging, organisering og koordinering av tjenester - Samhandling med spesialisthelsetjenesten - Forebyggende arbeid

Forvaltningsrevisjon av overgangen mellom tjenester for barn og unge, og tjenester for voksne	- Organisering og samhandling knyttet til overgangen innenfor ulike tjenesteområder.
Forvaltningsrevisjon av vedtaksoppfølging	- System for iverksetting, gjennomføring og oppfølging av politiske vedtak
Forvaltningsrevisjon av måloppnåelse, regeletterlevelse og ressursutnyttelse i barnehagene	- Måloppnåelse ihht nasjonale mål og kommunale vedtak - Kvalitetssystem - Ressursutnyttelse - Regeletterlevelse
Forvaltningsrevisjon av kommunens service overfor innbyggerne	- En gjennomgang av servicesenteret og hvordan kommunen møter innbyggerne
Forvaltningsrevisjon av kommunens avtale med Oseberg kulturhus	- Organisering - Styring og samhandling - Regeletterlevelse
Forvaltningsrevisjon av etterlevelse av åndsverkloven	- System og rutiner - Regeletterlevelse
Forvaltningsrevisjon av legevaktstjenesten	- - Organisering - Samarbeid med andre
Forvaltningsrevisjon av demensomsorgen	- Oppfølging av demensplan - Tilbud
Forvaltningsrevisjon av NAV	- Gjennomføring av kommunale oppgaver - Samhandling mellom NAV og kommunen - Oppfølging og rapportering av kommunale mål og vedtak - Oppfølging av unge sosialhjelpsmottakere
Forvaltningsrevisjon av Bydrift VA og Vei	- Ressursbruk og måloppnåelse - Bemanning og kompetanse - Oppfølging av tidligere forvaltningsrevisjon
Forvaltningsrevisjon av jordvern	- Etterlevelse av krav og regelverk
Forvaltningsrevisjon av selvkost	- System for beregning av direkte og indirekte kostnader for vann, avløp, septikk, renovasjon og feiing.
Forvaltningsrevisjon av by- og næringsutvikling	- Oppfølging og måloppnåelse ihht kommunens mål
Forvaltningsrevisjon av oppfølging av klimaplan	- Oppfølging og rapportering av energi- og klimaplan - Miljøkrav i innkjøpsprosesser

Forvaltningsrevisjon av etikk og organisasjonskultur	<ul style="list-style-type: none"> - Gjennomgang av etiske retningslinjer - Hvordan kommunen arbeider med samhandling og organisasjonskultur
Forvaltningsrevisjon av kulturskolen	<ul style="list-style-type: none"> - Organisering - Tildeling av plasser

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, a UK private company limited by guarantee, and its network of member firms, each of which is a legally separate and independent entity. Please see www.deloitte.com/no/omoss for a detailed description of the legal structure of Deloitte Touche Tohmatsu Limited and its member firms.

Deloitte provides audit, tax, consulting, and financial advisory services to public and private clients spanning multiple industries. With a globally connected network of member firms in more than 150 countries, Deloitte brings world-class capabilities and deep local expertise to help clients succeed wherever they operate. Deloitte's approximately 170,000 professionals are committed to becoming the standard of excellence.

© 2011 Deloitte AS